Jaargang 104. Vrijdag, 26 September 1845. No. 77.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD VOOR DE STAD GRONINGEN EN OMMELANDEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* gedenken bij inschrijving te doen aanbesteden de levering, ten dienste van het Stadshuis, van
1) 800 Tonnen BAGGERTURF;
2) 800 Tonnen HARDE ZWARTE TURF;
3) 800 Tonnen LANGE ZWARTE GESTOKEN TURF;
4) BERKEN BRANDHOUT.

De Conditiën van deze Levering zullen van den 22sten dezer ter Stads Secretarij ter lezing liggen, terwijl de Inschrijvingsbriefjes en de Monsters Turf en Hout mede ter Stads Secretarij vóór of op den 29sten dezer maand moeten worden ingezonden. GRONINGEN, 15 September 1845.

Burgemeester en Wethouderen:
Bij afwezigheid van den Burgemeester,
De Wethouder: H. W. VAN GIFFEN.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
J. H. M. HORA SICCAMA.

DUITSCHLAND EN AANGRENZENDE RIJKEN.

DUSSELDORP, 22 September.

Onze *Courant* behelst heden, onder anderen, dit artikel: „De heer *Kaufmann*, te Poppelsdorf bij Bonn, maakt, onder dagteekening van den 18den September, het volgende bekend: Ik geef bij deze het berigt, dat de thans heerschende *aardappelziekte geneeslijk is*, en dat ik haar aan meer dan honderd zieke aardappels genezen heb. Tot bewijs voeg ik hier eenige door mij genezene aardappels bij, die een iegelijk kan bezigtigen. Mijne middelen zijn drooge, warme lucht en droog zand, bij eenen warmtegraad van 16° *Reaumur* geweest; wanneer de aardappels op pakhuiszolders in droog zand gelegd worden, wijkt de ziekte binnen vier tot tien dagen, naar mate van den trap, tot welken de ziekte gekomen is.

FRANKFORT, 20 September.

In de courzaal te Cannstadt, bij Stuttgardt, had den 16den dezer, onder den toevloed eener groote menschenmenigte uit alle klassen, de sluiting-zitting van het Duitsch-Catholijk provinciaal concilie plaats. *Ronge's* redevoeringen deden eene wezenlijk electrieke werking. De voornaamste uitkomst van het concilie is de vereeniging der Duitsch-Catholijke gemeenten van het zuidelijk en westelijk Duitschland tot eene Zuid- en West-Duitsche kerk-provincie.

Bij den feestmaaltijd in de courzaal, na de beëindiging der vierdaagsche werkzaamheden van de kerkvergadering, waren alle afgevaardigden, benevens een groot aantal hunner vrienden tegenwoordig.

— Onder alle mededeelingen, betreffende het toenemen der dissenters in Duitschland, is vooral merkwaardig de aanwas dezer gemeente te Breslau. Binnen de muren dezer bisschoppelijke residentie, toch, hebben zich van tijd tot tijd ongeveer 8000 personen van de Roomsch-Catholijke kerk afgescheiden en zijn tot de Duitsch-Catholijke overgegaan.

— Verscheidene Zuid-Duitsche spekulanten hebben aanzienlijke bestellingen op meel naar New-York gezonden. Deze orders zijn, volgens brieven van dáár, dd. 30sten Aug. jl., reeds uitgevoerd. Deze voorraad zoude wel op de Zuid-Duitsche markten des te meer kunnen werken, daar in Ments en Keulen reeds zulke overgroote massa's granen opgehoopt zijn, dat op deze plaatsen gebrek aan pakhuizen is ontstaan, en de huurprijzen reeds aanmerkelijk gestegen zijn.

— Door de commissie van landbouw in Rijn-Pruissen is eene belooning van 20 friedrichs d'or uitgeloofd voor dengene, die een beproefd middel aan de hand geeft, om, bij het bewaren van gezonde en aangestoken aardappelen, de aansteking, alsmede de verdere verspreiding der ziekte te beletten.

— Uit Berlijn wordt gemeld, dat de verwachtingen nopens eene Pruissische constitutie sedert korteling wederom eene bepaalde rigting hebben genomen, en dat de opening eener rijksstenden-vergadering nabij zou zijn. Men ziet tegen de aanstaande wintermaanden de bijeenroeping eener buitengewone vergadering van al de provinciale stenden te Berlijn tot dit doel te gemoet. De nieuwe rijksstenden-vergadering zoude overigens slechts een beraadslagend collegie uitmaken.

— Gedurende de dagen van den 8sten tot den 12den Sept. voor het bij Fürstenwalde in de Mark zoo sterk, dat de waterplassen met eene korst ijs bedekt waren.

Van den 21sten. In Rome maakt de, in het begin dezer maand aldaar plaats gehad hebbende, heimelijke vlugt van den generaal der orde van de barmhartige broeders uit het klooster San Giacomo al Corso, groot opzien, en geeft aanleiding tot sarcastische interpretatiën. De verdwenen prelaat moet vele schulden gehad hebben.

— Uit Ments wordt geschreven, dat van dáár sedert eenige dagen aanzienlijke graanverzendingen naar den Nederrijn en naar België afgaan.

— Volgens brieven uit Berlijn, zouden Pruisen, Saksen, Wurtemberg en Hanover zijn overeengekomen, om eene conferentie te houden, in welke zal geraadpleegd worden over de godsdienstige bewegingen van dezen tijd, vooral over de zoogenoemde Vrienden des lichts. Bij deze conferentie zou als grondslag aangenomen worden, om het godsdienstig beginsel streng af te scheiden van het staatkundige, tegen het laatste ten strengste te handelen, doch het eerste geheel aan zichzelf over te laten. Intusschen kan de juistheid van dit berigt niet ingestaan worden.

GROOTBRITTANJE.

LONDEN, 20 September.

Men heeft berigten uit Ierland nopens den oogst. De tarwe, welke drie of vier weken geleden zooveel bezorgdheid wekte, is door het schoone herfstweder bewaard. De oogst van dit artikel zal meer dan een gemiddelde en de hoedanigheid goed zijn. De haver is mede zeer wel uitgevallen. Wat de aardappelen betreft, wel had de ziekte zich op eenige plaatsen vertoond, doch de oogst was toch zoo overvloedig, dat men veilig naar België en de Nederlanden kon afzenden. De markt te Dublin is met veel schooner aardappelen, en tot lageren prijs voorzien, dan verleden jaar in dit saizoen.

— Volgens de laatste berigten uit Schotland, rigt de aardappelen-ziekte thans in Schotland ook groote verwoestingen aan.

— Prins *Albert* was, als eigenaar van de Vlaamsche pachthoeve, eene kleine bezitting, welke hij op het grondgebied van Windsor bezit, aan den armentax, even als elk grondeigenaar, onderworpen, maar Z. K. H. weigerde te betalen, op grond, dat dit goed aan de Koningin toebehoort; de gemeenteraad heeft evenwel met deze reden geen genoegen genomen en eenstemmig geoordeeld, dat de Prins gehouden was, alle aan die bezitting verbondene lasten te betalen. Aan den heer *Towers*, een der deurwaarders voor de belasting, is opgedragen, dit besluit aan Prins *Albert* bekend te maken, en voor de uitvoering te zorgen. De verschuldigde som, door den Prins voor de armentax te betalen, bedraagt meer dan 200 p. st.

— Het failliet van een aanzienlijk handelshuis op St. Jago de Cuba, ten bedrage van 150,000 £, heeft aan de Engelsche rijnspekulanten een verlies van 25,000 £ berokkend. Schepen, metende te zamen 2 à 3000 tonnen, laadden kopererts, of wachtten op lading. De mijnen worden daar ter plaatse meest geëxploiteerd met Engelsch kapitaal en door Engelschen bestuurd. Nagenoeg 5000 slaven werken dag en nacht in de mijnen, en aan hunne bezitters worden 12 dollars 's maands huur per hoofd betaald. Het is te betreuren, dat, daar het Britsch gouvernement zich zoovele opofferingen getroost, om den slavenhandel tegen te gaan, een verderfelijke eigenbaat Engelschen aanzet, om de menschlievende bedoeling der Regering tegen te werken.

FRANKRIJK.

PARIJS, 21 September.

De kolom, ter eere van het groote leger, te Boulogne, is eindelijk voltooid, nadat men hieraan 41 jaren gearbeid had. De eerste steen daarvan werd den 9den Nov. 1804 door den maarschalk *Soult* gelegd, en eerst in September van dit jaar was dit gewrocht geheel afgewerkt.

— De rondom Parijs aangelegde forten zijn thans gewapend en van niet minder dan 992 vuurmonden voorzien, de doorloopende ringmuur zal er nog 1226 ontvangen.

— Het is vooral op de aanmerkingen van den heer *Fontanier*, oud-consul te Bombay, dat het Gouvernement het plan heeft opgegeven, om bezit te nemen van het eiland Basilan. Dit voornemen was vóór het vertrek van den heer *Lagrenée* reeds genomen, en wel op gezag van den minister van marine, die zelfs aan doctor *Lefèvre*, Fransch geneesheer te Manilla, welke dit denkbeeld van inbezitneming had geopperd, de ridderorde daarvoor had toegezonden. De heer *Fontanier*, die lang in die zeeën had vertoefd, nopens deze zaak om raad gevraagd, had verklaard, dat Basilan deel uitmaakte van de groep van Soulon, begrepen in den archipel der Philippijnsche eilanden, waarop Spanje even onbetwistbare regten heeft, als Holland op de naburige Borneo gelegene groepen bezit. De heeren admiraal *Cécile*, *A. Barrot* en *Lagrenée* hadden wel is waar het belang van het bezit van Basilan aangetoond; edoch, alvorens het bevel tot die inbezitneming te geven, welke de Regering thans wijsselijk heeft ingetrokken, had deze moeten begrijpen, dat, door de regten van Spanje te schenden, zij slechts de overweldiging van Engeland zoude wettigen dier punten, welke in alle billijkheid aan de Nederlanden toebehooren.

Van den 22sten. Volgens eene onlangsche beschikking van den minister van marine, zal een agent naar Korsika worden gezonden, geheel bijzonder belast met het opstellen van een rapport over de hulpmiddelen, welke de onmetelijk wijd uitgestrekte wouden van dat eiland aan onze zeemagt zouden kunnen opleveren.

— Wij gelooven met zekerheid te kunnen aankondigen, dat eerstdaags *Ibrahim*-pacha in Frankrijk zal aankomen, en zijn verblijf te Lyon zal houden. Hij zal, zegt men, door *Soliman*-pacha (de kolonel *Selves*) worden vergezeld.

— Volgens de *Gazette du Midi*, hebben Don *Carlos* (graaf van Molina) en zijne gemalin officiëel berigt ontvangen, dat zij Frankrijk mogen verlaten. Zij maken zich dus gereed om zich naar Genua bij hunne kinderen te begeven.

— Dezer dagen zijn de werken tot herstel van de hoofdkerk dezer stad aanbesteed. Dezelve zullen, naar gissing, tien jaren duren en niet minder dan tien millioenen fr. kosten.

NEDERLAND.

'sGRAVENHAGE, 21 September.

Met veel belangstelling verneemt men, dat Z. M. de Koning, tot aanvankelijke tegemoetkoming van den landman, in de zorgelijke omstandigheden, waarin deze, door het mislukken van de aardappelenteelt, gebragt is, heeft gelieven te bepalen, dat dit jaar geen tiend zal worden geheven van de uitgestrekte aardappelenvelden, waarover de domaniale tienden, onder anderen, aan Hoogstdenzelven, in mindering van een aanzienlijk gedeelte van het grondwettelijk inkomen, zijn afgestaan.

— Het *maximum* van den prijs van het brood is thans bepaald als volgt: Gebuild tarwebrood, het Ned. pond 29 cents; ongebuild tarwebrood, het Ned. pond 24 cents, terwijl het roggebrood, hetwelk een cent had moeten opslaan, blijft op den ouden prijs van 13½ cents het Ned. pond, als wordende hetgene de bakkers daarop te kort komen, aan hen uit de SPAARKAS, *ter voorziening van de buitengewone duurte van het Brood*, uitgekeerd.

— Professor *Morren*, wien de landbouw reeds zooveel wijze raadgevingen te danken heeft, heeft in een Luiksch dagblad eenen brief geplaatst over het kweeken der aardpeer of aardaker. Deze aardvruchten zijn thans in den hof des professors in vollen wasdom, en van den 15den tot den 20sten October zal hij er een groot getal van kunnen uitdeelen aan de landbouwers, welke zich bij hem zullen doen inschrijven. De aardpeer is eene kloeke plant, welke in onze gewesten nooit bevriest. De slechtste gronden zijn voor haar geschikt; men kweekt ze tusschen de steenen, in de kleiaarde, in het zand, en overal geeft zij goede vruchten. Een bunder kan omtrent 350 mudden voortbrengen. In een kruidtuin te Luik heeft eene enkele 70 Ned. ℔ aardperen voortgebragt, welke 15 Ned. ℔ voor de voeding geschikt meel hebben gegeven. Men plant de aardpeer in de lente, en dewijl hare wortels sterk schieten, blijft zij in den grond, waar zij eens geplant is, zich van zelve vermenigvuldigen.

— Gisteren avond is alhier de hulp der policie ingeroepen, om het huis van den grutter *Ruichaver*, in de Wagenstraat, te beveiligen tegen de baldadigheid van opgewonden lieden. Zij hebben in dat huis de glazen ingesmeten, omdat de grutter zijn meel, dat hij gedurende den dag tegen 12½ cent het pond verkocht had, later niet dan voor 22½ verkoopen wilde. Na het meel weer op den vorigen prijs gebragt te hebben, heeft hij, terwijl de commissaris van policie *Waldeck* en eenige agenten voor zijnen winkel post gevat hadden, uitverkocht wat hij had. Later is de militaire magt aangerukt, om het huis af te zetten.

Een ander grutter, die, na zijnen eigenen winkel gesloten te hebben, dien des eersten binnentrad, is door de menigte, welke in den waan verkeerde, dat hij dezen goedkoopen omzet afkeurde, vervolgd, toen hij, onder geleide van den heer commissaris van policie *Waldeck*, het huis verliet. In een koffijhuis in de Raamstraat, hetwelk deze met hem binnentrad, om hem voor verdere gevolgen vrij te waren, werden de glazen ingeworpen. Eindelijk is de bedoelde grutter, tusschen een aantal agenten of nachtwakers, zonder verder letsel, naar het stadshuis gebragt.

— Met leedwezen moet men melden, dat ook heden avond eenige wanordelijkheden tegen sommige grutters zijn gepleegd. Spoedig was echter de policie en eene militaire wacht bij de hand. Een paar personen zijn, naar men verzekert, gevat zijn.

Van den 22sten. De stedelijke regering heeft heden eene publicatie uitgevaardigd, waarbij zij de volksmenigte waarschuwt voor de heillooze gevolgen, welke de pogingen van kwalijkgezinden, om de orde te verstoren, zouden kunnen hebben; — haar het ongepaste en gevaarlijke van zoodanige misdadige, of tot misdaden leidende ondernemingen, onder het oog brengt, — en haar vermaant, om zich ordelievend en met vertrouwen op het bestuur te gedragen. Tevens zijn alle zamenscholingen op de straten verboden, en is de handhaving en uitvoering van dit verbod opgedragen aan de policie met medewerking der militaire magt.

Heden avond doorkruisen patrouilles ruiterij de straten. Alle maatregelen, welke eene goede policie vordert, zijn door het stedelijk bestuur genomen. Alle ambtenaren van policie zijn op de been; terwijl de heer officier van justitie, mr. *A. G. C. Alsche*, even als gisteren, zich van tijd tot tijd vertoont dáár, waar volksoploopen opgemerkt of te vreezen zijn.

Desniettegenstaande verzamelde zich weder een hoop volks voor de woning van eenen grutter, in de tweede Wagenstraat alhier, op wien men het 't meest schijnt gemunt te hebben. Ingevolge de deswege bestaande bepalingen, werden er door den officier van justitie drie sommatiën gedaan, om uiteen te gaan. Dadelijk rukten sterke detachementen grenadiers en lansiers aan, om aan deze sommatiën gevolg te doen geven. De menigte werd uit de Wagenstraat en uit al de straten in den omtrek verwijderd. Een paar personen zijn wederom in hechtenis genomen. Men vertrouwt, dat thans orde en rust geheel en al hersteld zullen zijn.

Men verneemt, dat, ten gevolge der ongeregeldheden, die Zaturdag- en Zondag-avond l.l. alhier hebben plaats gehad, de vier volgende personen heden in verzekerde bewaring zijn genomen, als: 1) *W. van der Pol*, die een' der commissarissen van policie, die de menigte tot orde wilde brengen, moet aangegrepen hebben; 2) *D. Zuring;* 3) *W. A. van der Vet*, die onder de menigte eenige pistoolschoten moet hebben gelost; en 4) *W. van der Meer*, die zich zou hebben schuldig gemaakt aan het zingen van een rustverstorend lied.

Van den 23sten. Gisteren morgen is een koerier uit deze residentie naar Weimar vertrokken, die, naar men verzekert, het berigt overbrengt, dat Z. M. de Koning van zijne voorgenomene reis naar Weimar heeft afgezien.

— Heden avond hebben, uit voorzorg, weder patrouilles de stad doorkruist; doch heeft allerwegen de grootste rust geheerscht. — Omstreeks 20 personen van allerlei stand, die aan de vermaningen, om zich uit de volkshoopen van gisteren avond te verwijderen, niet gehoorzaamden, of op eene andere wijze de orde verstoorden, zijn in hechtenis genomen.

— Onder de verschillende ontwerpen ter verzorging van de nooddruftigen in deze residentie, gedurende den wintertijd, behoort ook bijzonder vermeld te worden dat der loge van de orde der Vrijmetselaren *l'Union Royale*. Reeds sedert verscheidene jaren had deze den menschlievenden ingezetenen dezer stad de gelegenheid aangeboden, om op eene gepaste wijze, in het strenge jaargetijde, uitdeelingen van brood en turf te doen. De deelneming in die edele pogingen nam van jaar tot jaar toe. Thans, om te voorzien in de behoefte, welke zich ten gevolge van den mislukten aardappeloogst liet voorzien, is deze loge bedacht geworden, om niet alleen, gelijk vroeger, tarwebrood en turf, maar ook roggebrood, tegen eenen zeer matigen prijs, te kunnen verschaffen. Zoo men verzekert, zal voor ieder kaartje, dat regt geeft op een roggebrood van één Nederl. pond, betaald worden *twaalf* centen, en voor een kaartje, waarop een tarwebrood van één pond zal kunnen verkregen worden, *eenentwintig* centen. De inschrijvers zullen alzoo, beneden de jongste zetting, brood kunnen verschaffen aan de bij hen bekende behoeftigen. Alle maatregelen zullen genomen zijn, om voor de goede hoedanigheid van het brood te zorgen.

Het is te verwachten, dat deze weldadige pogingen den ruimsten bijval zullen vinden.

— De Algemeene Hervormde Synode heeft, met Zr. Ms. goedkeuring, bepaald, dat geen *buitenlandsch* predikant mag worden beroepen, dan uit eene nominatie, die, voor zooveel de daarop geplaatste buitenlandsche leeraren aangaat, door het provinciaal kerkbestuur, met het oog op het algemeen belang der Nederl. Herv. Kerk, goedgekeurd is.

— De heer *Potenti*, ingenieur uit Italië, doctor in natuur- en wiskundige wetenschappen, is van Weenen hier te lande aangekomen om het groote werktuig te bezigtigen, dat voor de droogmaking van het Haarlemmermeer bestemd is. Deze ingenieur, die door het Toskaansch bewind gelast is, eene wetenschappelijke reis te doen, en die reeds in het vorige jaar het stelsel van droogmaking in Holland beoefend heeft, waarvan hij in staat geweest is, de hooge waarde te doorgronden, heeft van het ministerie van binnenlandsche zaken verlof bekomen, om het groote werktuig *de Leeghwater* te onderzoeken.

Men verneemt door den heer *Potenti*, dat men buitenslands eenigen twijfel oppert over het welslagen van het werktuig. Dit is eene dwaling. De laatste proeven, die er mede genomen zijn, en waarvan de uitslag bekend is, zijn met het beste gevolg bekroond.

AMSTERDAM, 22 September.

De molen *de Hond*, bemalen door *J. van Groningen*, op de Schans bij de Muiderpoort, die den 10den Aug. 1843, door het inslaan van den bliksem, afgebrand en kortelings herbouwd was, is gisteren namiddag op nieuw eene prooi der vlammen geworden. Omstreeks te 3½ uur bemerkten de knechts, door het stooten van het werk, dat er iets buitengewoons moest plaats hebben en begaven zij zich terstond in den kap, waar alreeds, door het heetloopen van de as, de vlam uit het rietendak sloeg, en alle blussching onmogelijk maakte. Binnen een uur tijds was dan ook de molen tot op de steenen wanden afgebrand, en daarbij 90 zakken meel. Acht brandspuiten zijn in werking geweest, waardoor de twee woonhuizen, die veel te lijden hadden door den zuidelijken wind, zijn behouden. Molen, gebouwen en meubelen zijn tegen brandschade verzekerd.

— Gisteren avond is, als aan watervrees lijdende, in het binnen-gasthuis alhier ingebragt *Hendrik Hopken*, stukadoor, oud 28 jaren, welke, vijf weken geleden, door eenen hond, die in zijne woning was geloopen, is in den pink gebeten. Naar wij sedert vernomen hebben, is de ongelukkige man heden morgen aan de gevolgen dier ziekte overleden.

'sHERTOGENBOSCH, 20 September.

Het algemeen armbestuur dezer stad heeft gisteren, in het bijzijn van eene gemengde commissie, bestaan hebbende uit dat bestuur en geneeskundigen, proeven genomen, om de aardappelen door ander voedzaam eten te vervangen, en is het bij die proeven gebleken, dat rijst, doch vooral gort met savooijekool, wortelen en andere groenten, afzonderlijk gekookt en gestoofd en daarna gemengd, een' even smakelijken als goeden maaltijd oplevert. Dat bestuur is dan ook voornemens, die vervanging in den aanstaanden winter voor de gestichten en armen onder zijn beheer in te voeren.

LEIDEN, 20 September.

Gisteren middag is hier eenige oploop geweest voor verscheidene grutterswinkels, veroorzaakt door de spoedige en herhaalde rijzing der waren. Het volk begeerde die waren voor denzelfden prijs als eenige dagen te voren. Sommige

winkeliers hebben toegegeven; in enkele winkels is er gehaald zonder te betalen. Dadelijk zijn van wege de regering deze ongeregeldheden gestuit en voorzorgen tegen hare herhaling genomen.

„Het is te hopen," zegt de *Leidsche C.*, „dat de behoeftige klasse zich niet door doldriftigheid van sommigen zal laten opwinden tot het stichten van wanorde, die haar niet alleen niet baten kan, maar haar lot zou verergeren; terwijl er vooruitzigt bestaat, dat de door te verregaande bezorgdheid opgedrevene prijzen, door veel aanvoer van hetgene nu nog niet gereed of onderweg is, zullen dalen. Zij stelle vertrouwen op de Regering, die het mogelijke wil doen, om den nood te verzachten en daarin voorzeker bij den meervermogenden burger pligtmatige medewerking zal vinden, en bovenal op Hem, wiens ondoorgrondelijke wegen armen en rijken moeten eerbiedigen.

„De arme, die dat doet, zal zijn behoud niet zoeken in woesten wrevel, maar zich keeren tot Hem, die slaat, en de weldenkende handelaar zal *Salomo's* uitspraak indachtig zijn: „Wie koren onthoudt, dien vloekt het volk; maar zegening zal zijn over het hoofd des verkoopers."

MAASTRICHT, 21 September.

De maatregel van vermindering der inkomende regten op sommige graansoorten, door het Gouvernement toegestaan, heeft hoegenaamd geenen invloed op de markten van het Hertogdom uitgeoefend; alles blijft even duur, ofschoon men ondervindt, dat de aardappelen hier en daar nog al tamelijk goed uitvallen, welke duurte ook moet blijven toegeschreven worden aan den uitvoer naar België en Pruissen, die van dag tot dag toeneemt.

MIDDELBURG, 22 September.

Gisteren avond heeft de weleerw. zeer gel. heer *J. J. P. Valeton*, sedert 1840 zeer geacht leeraar bij de Walsche gemeente te dezer stede (welke binnen kort zijne nieuwe betrekking als hoogleeraar bij de universiteit te Groningen staat te aanvaarden), op eene treffende wijze afscheid van zijne gemeente genomen met de woorden uit Hand. 20: vs. 32*a*.

ZWOLLE, 22 September.

Uit berigten van bijzondere personen, voor welker juistheid wij durven instaan, kunnen wij het volgende mededeelen omtrent den toestand der Nederlandsche volkplantelingen, na hunne aankomst in Suriname.

De overtogt der kolonisten, uit het moederland naar den mond der Saramacca, is even spoedig als gelukkig geweest; slechts één kindje is op de kust van Guyana overleden, en op eene plantaadje begraven. De twee eerste schepen hebben echter eenige dagen voor den mond der rivier moeten toeven, omdat de stoomboot, die ze de rivier binnen moest slepen, zoo als bekend is, door den gouverneur generaal *Elias* naar Curaçao gezonden was; de enge behuizing op een schip, dat in het tropisch klimaat eenige dagen moet stil liggen, werkte natuurlijk min gunstig op de gezondheid der kolonisten, ofschoon zich dadelijk geene ziektegevallen voordeden.

Het verdrietelijke van het toeven aan den mond der rivier werd echter den kolonisten rijkelijk vergoed, door het aanschouwen van de prachtige tropische natuur, die aller verbazing opwekte, en den moed verlevendigde.

Vooral bekoorde hen het gezigt van de plantaadjen langs de Saramacca met hare witte gebouwen, tegen het groen der bosschen afstekende. Zoo dachten zij het ook op Voorzorg te vinden. Tot eer van de directeuren dier plantaadjen dient gezegd, dat zij wedijverden, om den kolonisten met de gulste gastvrijheid allerlei diensten te bewijzen.

Toen de schepen te Voorzorg aankwamen, werden de kolonisten op het eerste oogenblik door het doodsch uiterlijk der gebouwen getroffen, die van donker palissadenhout gebouwd waren, en waarbij men op het bekoorlijke geene de minste acht geslagen had. Nadat echter eenige kolonisten aan wal gegaan waren, bevonden zij de inwendige inrigting beter, dan zij zich voorgesteld hadden, daar ze uit drie vrij ruime vertrekken bestonden, waarvan het eerste met drooge schulpruts bevloerd was. Ondertusschen waren er slechts 28, in plaats van 50 woningen, zoo als men verwachten kon, in gereedheid, zoodat een gedeelte der kolonisten op Post Groningen en bijgelegene plantaadjen geplaatst werden. Het beleid, waarmede de heer *Copijn* deze moeijelijke zaak bestuurde, werd algemeen geroemd; bij toonde tevens, te durven handelen, door den scheepsdoctor bij zich op Voorzorg te houden. Twee dagen na hunne aankomst verscheen de heer *Leers*, administrateur der financiën, op Voorzorg, hetwelk eenen gunstigen indruk op de kolonisten maakte. Ofschoon in de voeding, althans door het Surinaamsch gouvernement, zeer goed voorzien was, willigde deze heer, op eigen naam, alle aanzoeken van de kolonisten bereidvaardig in, en verdient deswege, als ook in andere opzigten, allen lof.

De kudde kaapverdische runderen, die evenwel zeer ingedund was, werd bij loting, tot groot genoegen, verdeeld, en de kolonisten begonnen ook moed te scheppen, van welvaart door eigene inspanning zich voor goed en wel te vestigen; de vruchtbaarheid van Voorzorg overtrof hunne verwachting verre; doch ongelukkig was door de menigvuldige regens de kleigrond slibberig, terwijl ook de waterlossing van dien polder in geenen behoorlijken staat gebragt was. De toegezegde benoodigdheden van den heer *Leers* bleven niet achter, en de kolonisten erkenden ook daarin, dat zij niet verlaten of vergeten werden.

Inmiddels tastte de landziekte, die de meeste Europeanen ondergaan moeten, vóór dat zij geacclimateerd zijn, vele kolonisten op hetzelfde oogenblik aan, en tot eene groote ramp moest de regtschapen bestuurder, de heer *Copijn*, het eerste slagtoffer van zijne moedige onderneming worden, wat op de zielsgesteldheid der overige lijders natuurlijk schadelijk werkte; slechts 29 van het aanzienlijk aantal kolonisten bezweken, en hoezeer men het verlies dier wakkere landgenooten diep betreurt, zoo moet men tevens dankbaar bekennen, dat de gevolgen dier ziekte, in vergelijking van Europesche epidemiën, oneindig erger hadden kunnen zijn. De procureur generaal, de heer *Kanter*, welke na het vertrek van den heer *Elias* het provisioneel bestuur der kolonie op zich genomen heeft, heeft niets verzuimd, om de kolonisten van de noodige geneeskundige hulp, geneesmiddelen, enz. te voorzien; onmiddellijk is dan ook de heer *v. d. Monde*, officier van gezondheid, naar de Saramacca gezonden, ten einde met den kolonialen geneesheer *de Jong* de dienst te verrigten; tevens hebben zich doctor *Horstman* en de officier van gezondheid *Tijdeman* naar Voorzorg begeven, om alle maatregelen te beramen, die tot verligting, bemoediging en ondersteuning der kolonisten konden strekken, terwijl de koloniale raad van Suriname zich bereid verklaard heeft, daartoe met al zijn vermogen mede te werken. Uit een rapport van den officier van gezondheid *v. d. Monde*, van den 26sten Julij l.l., blijkt, dat de ziektetoestand zich niet verergerde; dat zich wel is waar nieuwe zieken opdeden, doch dat de ziekte van eenen minderen ernstigen aard was, en de overledenen allen vroeger ziek waren; dat deze meer gunstige ziektegesteldheid toe te schrijven was aan eene meer doelmatige voeding en leefregel, door tijdelijke en dadelijke hulp, door het afzonderen van zieken en gezonden, door het ophouden der regens, en het langer verblijf der kolonisten in deze streek. De heer *van den Brandhoff* heeft de verwachtingen, die ieder, welke hem kende, van hem koesterde, niet teleurgesteld; in alle berigten wordt hij als een voorbeeld van *moed en bemoediging* geroemd; te midden zijner moeijelijke omstandigheden schrijft hij: „Onze moed is niet gezonken, en met Gods zegen lacht ons het wélslagen der belangrijke onderneming nog toe."

Met alle koloniale autoriteiten verkeert hij in de beste verstandhouding, en ondervindt de meest mogelijke medehulp in zijnen oudsten zoon, den heer *van den Grampel* en den heer *A. Copijn*, broeder des overledenen. Met den aanbouw der huizen, die thans op het hooger liggend terrein van Post Groningen geplaatst worden, wordt met de meeste kracht gearbeid, en men mag zich met de hoop vleijen, dat, onder Gods zegen, de kolonisten deze crisis alsnu te boven gekomen zullen zijn, en dat de liefderijke zorgen, die het ministerie van koloniën in het moederland genomen en in de kolonie voorgeschreven had, doch die ten opzigte van den aanbouw der huizen ginds niet behoorlijk in acht genomen zijn, met eenen goeden uitslag, tot heil van de kolonie en het moederland beide, bekroond zullen worden, terwijl de hulpvaardigheid en activiteit door het Surinaamsch gouvernement, in deze omstandigheid betoond, ook hier te lande een dankbaar gevoel bij de natie verwekken zal.

Men mag van het menschelijk gevoel der redacteuren onzer dagbladen verwachten, dat zij geene overbodige vrees in het hart van de achtergeblevene betrekkingen zullen storten, door deze zaak met de donkerste kleuren te schetsen. Zoo ergens, kan hier de eenvoudige waarheid volstaan.

— De heer *R. Bondam* te Kampen heeft zich voor de Overijsselsche kruidkunde zeer verdienstelijk gemaakt door de uitgave eener *Naamlijst der zigtbaar bloeijende planten, welke in de omstreken van Kampen, in het wild groeijende, gevonden worden.* De rangschikking der planten is hoofdzakelijk gevolgd naar het werk van *W. D. J. Koch*, *Taschenbuch der Deutschen und Schweizer Flora*, terwijl ook, bij de bewerking, de Flora van Noord-Nederland van den hoogleeraar *H. C. van Hall* voornamelijk geraadpleegd is. Wij wenschen, dat de heer *Bondam* zijne kruidkundige nasporingen ook eerlang tot de omstreken van Zwolle, en den alluvialen grond langs de Vecht zal uitstrekken, om het gemis te vergoeden, dat de kruidkunde in het verloren gaan van den *Index plantarum circa Zwollas crescentium* van den uitstekenden Zwolschen rector *Brumanus* geleden heeft.

HAARLEM, 22 September.

Heden heeft men ook hier ter stede eenige wanordelijkheden te betreuren gehad. Des namiddags is een hoop baldadige knapen te zamengeschoold, en met het vallen van den avond hebben zij, de straten doorloopende, in eenige grutterswinkels de glazen ingeslagen. Onverwijld is eene toereikende militaire magt tot ondersteuning der policie op de been gekomen, waardoor de winkels voldoende beschermd en verdere ongeregeldheden dadelijk verhinderd zijn.

Het is te hopen, dat de behoeftigen, zoo hier als elders, beseffen zullen, dat buitensporigheden en geweldenarijen slechts belemmering kunnen veroorzaken van de maatregelen, die ter verzachting van hun lot genomen zouden kunnen worden, en dat alzoo hun eigen belang, even als hun pligt, medebrengt, dat zij, met alle andere welgezinden, rust en orde handhaven en bevorderen.

Van den 24sten. Gisteren namiddag is hier eene publicatie van het stedelijk bestuur aangeplakt, waarbij de ingezetenen tot rust en orde worden aangemaand, en gelast zich aan geene feitelijkheden schuldig te maken en van alle zamenscholingen te onthouden, terwijl zij daarbij verder worden gewaarschuwd, dat daartegen ten strengsten zal worden gewaakt, en aan de militaire magt de noodige bevelen zijn gegeven, om alle ophoopingen van menschen met geweld uiteen te drijven.

De wanordelijkheden zijn niet herhaald, en de rust, tot welker handhaving voor het overige gisteren avond weder afdoende maatregelen waren genomen, is verder bewaard, zonder dat zelfs eenige poging schijnt aangewend te zijn, om dezelve andermaal te verstoren. — Eene bende kwade jongens, welke, van hunne fabrijk huiswaarts keerende, in den laten avond van winkeliers in de Achterstraat kaas en andere eetwaren eischten, is, na van eenen bakker ettelijke brooden te hebben bekomen, doch deze baldadig gedeeltelijk op de straat en in het water te hebben weggeworpen, oogenblikkelijk door een paar agenten van policie, welke met een viertal dragonders toesnelden, uiteengejaagd.

Ter zake van de gepleegde geweldenarijen en rustverstoring, waren gisteren door de alom ijverig werkzame policie een vijftiental personen in verzekerde bewaring gebragt.

— De commissie tot spijs-uitdeeling aan behoeftigen, welke in vorige jaren met de bedeeling omstreeks het midden van de maand December aanving, is reeds sedert 14 dagen werkzaam geweest tot het beramen van maatregelen, om in den nood der behoeftige klassen te voorzien, en, naar men verneemt, is dezelve in staat, om reeds aanstaanden maandag met hare spijs-uitdeelingen te beginnen.

UTRECHT, 22 September.

Uit eene goede bron verneemt men, dat de heer mr. *S. P. J. Kien*, burgemeester dezer stad, de benoeming als lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal heeft aangenomen.

Van den 23sten. Het nieuw ingerigt scheikundig laboratorium te dezer stede is gisteren plegtig ingewijd, in tegenwoordigheid van de heeren curatoren der hoogeschool, den gouverneur en de gedeputeerde staten der provincie, den burgemeester en de raden der stad, verscheidene hoogleeraren, vele studenten en aanzienlijke ingezetenen. De hoogleeraar *G. J. Mulder* sprak eene redevoering uit, *over de stoffelijke wereld, een middel tot hoogere ontwikkeling.* Daarna werd het gebouw met de meeste goedkeuring bezigtigd, hetwelk drie ruime zalen en verscheidene andere kleinere vertrekken, alsmede ruime kelders en zolders bevat, en in allen opzigte doeltreffend is ingerigt.

ROTTERDAM, 23 Augustus.

Met belangstelling zal men vernemen, dat aan den heer mr. *W. C. Mees*, secretaris der kamer van koophandel en fabrijken alhier, door den stedelijken raad *provisioneel* het geven van onderrigt in de handelswetenschappen aan het stedelijk gymnasium is opgedragen, welk vak bij de oprigting van die instelling wel opgenomen was onder die, in welke onderrigt gegeven zou worden, maar tot biertoe niet vervuld was.

Van den 24sten. Een buitengewoon Delftsch Weekblad, van den 23sten September, geeft een juist verslag van hetgene te Delft is voorgevallen. Wij laten dus den inhoud daarvan hier volgen:

„Wij achten het pligt, onzen lezers mededeeling te doen van hetgene ter onzer kennis is gekomen omtrent de wanordelijkheden, waarvan onze anders zoo rustige stad dezen nacht het tooneel is geweest.

„Gisteren avond omstreeks zeven uren schoolde eene menigte voor een goed gedeelte uit vrouwen en jongens bestaande, te zamen voor het huis van *Hogendam*, koopman in aardappelen, op den Verwersdijk, zich beklagende, dat hij den prijs zijner aardappelen zou hebben opgeslagen; men begon aldaar, door het werpen van steenen, waaraan meest de jongens handdadig waren, de glasruiten te verbrijzelen. Hetzelfde geschiedde vervolgens aan de winkels van onderscheidene kooplieden in grutterswaren en broodbakkers, onder welke die van *Perk, van Schaik, Engelbregt, Overvoorde, Smit, Nicola, van der Hargh, Harting, Visser en van den Bogaart*, alsmede van *Baarschot*, koopman in aardappelen, het meeste te lijden hebben gehad, zoodat bij sommigen niet alleen de glasruiten, maar zelfs het houtwerk der ramen en blinden vernield werd.

„De volkshoop was allengskens in getal en gewelddadigheid toegenomen. Doch niet alleen de kooplieden in levensmiddelen stonden aan deze blinde woede ter prooi, ook het lokaal der Koninklijke Academie, het huis van den burgemeester en die van andere ingezetenen werden evenzeer beschadigd, en zulks geschiedde, zoo het schijnt, gelijktijdig op verschillende plaatsen der stad. Daaraan is het welligt toe te schijven, dat de policie, ofschoon van den aanvang af met allen ijver werkzaam, weinig of niets heeft kunnen doen, om het kwaad te keer te gaan, totdat sterke patrouilles grenadiers de stad in alle rigtingen hebben doorkruisd, en, door een detachement kavallerie ondersteund, langzamerhand de rust hebben hersteld, nadat eenige der belhamels ter beschikking van den regter in verzekerde bewaring zijn genomen.

„Te middernacht was alles rustig, en wij hopen, dat geene rustverstoring meer zal plaats hebben, daar deze voorzeker tot zeer ernstige gevolgen zou kunnen leiden. Immers het stedelijk bestuur heeft zich in de verpligting gezien, dezen morgen te doen afkondigen de navolgende

PUBLICATIE.

„Burgemeester en Wethouderen der stad Delft, in aanmerking genomen hebbende de ongeregeldheden, gisteren avond gepleegd aan de huizen van onderscheidene personen, vermanen de goede ingezetenen, zich rustig en vreedzaam te gedragen, en zich niet in grooter getal, dan van vier personen, bij elkander op de straten op te houden, kunnende de zoodanigen, die verder de rust mogten willen verstoren, verzekerd zijn, dat de militaire magt van de middelen, welke ter harer beschikking staan, gebruik zal maken, om geweld met geweld te keeren," enz.

„Inmiddels doorkruiseu op heden sterke patrouilles, zoo te voet als te paard, de stad, en zijn op vele plaatsen posten uitgezet.

„Wat in dezen het meeste is te betreuren is, dat de misleide menigte tot deze baldadigheid is overgeslagen juist op hetzelfde oogenblik, dat de stedelijke regering met den meesten ijver de belangen der minvermogenden zich had aangetrokken. In de vergadering van den raad, welke gisteren tot dat einde door den burgemeester was bijeengeroepen, is, zoo wij onderrigt zijn, besloten, daarin te gemoet te komen, zoo door eene bijzonder ruime soepuitdeeling voor dezen winter, waarmede spoedig een' aanvang zal worden gemaakt, als door de geheele vrijstelling van alle belasting op de rogge en het roggemeel, verlaging alzoo der broodzetting op het roggebrood, terwijl van stadswege, door tusschenkomst der meer gegoeden, gelegenheid zal worden gegeven, om den nijveren werkman, gedurende dezen winter, arbeid te verschaffen. Hartelijk wenschen wij, dat deze maatregelen van ons stadsbestuur het beoogde doel van hulpbetoon aan de behoeftigen en de verzekering der openbare rust zullen treffen."

— De vermaarde tooneelspeler *R. Engelman*, sedert 182[illegible] acteur en sedert 1841 mede-directeur van den Amsterdamschen schouwburg, is eergisteren, in den ouderdom van vijftig jaren, te Amsterdam, overleden. Hij was de leerling van den grooten *Andries Snoek*, en betoonde zich later een waardig opvolger van dezen.

SCHIEDAM, 23 September.

Men verneemt, dat de kamer van koophandel en fabrijken alhier, zich dezer dagen bij een gemotiveerd adres tot Z. M. den Koning gewend heeft, waarbij eensdeels de ongenoegzaamheid van het besluit van den 14den September 1845 (*Staatsbl.* no. 54) om het daarmede beoogde doel de aanmoediging n.l. van den invoer van levensmiddelen te bereiken, en anderdeels de noodlottige gevolgen, welke uit het niet bereiken van dat doel, bij den mislukten aardappeleenoogst hier te lande, onmisbaar moeten voortvloeijen in breede trekken geschetst worden; weshalve de kamer dringend verzoekt, dat, hetzij bij kon. besluit, voor zoo verre daartoe door den drang der omstandigheden genoegzame termen mogten aanwezig zijn, hetzij bij eene wettelijke verordening en in dit geval, door eene onverwijlde buitengewone bijeenroeping der wetgevende Kamers, de invoerregten op alle graansoorten, voor eenen bepaalden, doch ruim gestelden, tijd opgeheven worden; terwijl ten slotte gewezen wordt op de heillooze werking der schaalwet van den 29sten Dec. 1835 (*Staatsbl.* no. 41), aan welker bestaan de kommervolle toestand, waarin het vaderland zich thans, door gebrek aan levensmiddelen bevindt, grootelijks te wijten is, en op de spoedige intrekking dier wet en het in de plaats stellen van een vast, doch matig inkomend regt op de granen, bij hernieuwing en nadrukkelijk, wordt aangedrongen.

GRONINGEN, 25 September.

Z. M. heeft, onder anderen, benoemd, bij besluit van den 18den September j.l., no. 68: tot burgemeester en secretaris der gemeente Oldekerk, in plaats van mr. N. VAN HASSELT, vroeger uit die betrekking eervol ontslagen, de heer R. A. QUINTUS; en bij besluit van dien zelfden dag, no. 67, in de directie van het Tienkarspelen zijlvest: tot lid van de directie van het karspel Pekela en tevens president van het zijlvest P. J. HUISINGA, bij continuatie; tot lid van de directie voor het karspel Beerta F. J. ZIJLKER, bij continuatie; tot lid van de directie van het karspel Onstwedde W. A. BRUINING, in plaats van H. J. HIDS, ten gevolge van gewone aftreding, en tot lid van de directie van het karspel Vriescheloo E. RENKEN, in plaats van G. ENGELKENS, ten gevolge van gewone aftreding.

— Dezer dagen is, in gevolge door de Arrondissements-Regtbank te Groningen verleend bevel, in hechtenis genomen een arbeider, wonende onder Niezijl, gemeente Grijpskerk, tegen wien belangrijke vermoedens waren gerezen van zijne vrouw te hebben vergiftigd. — De instructie der zaak wordt voortgezet.

— Het tegen den 24sten dezer aangekondigde groot Studenten-Schuttersfeest heeft gisteren op het land van den kastelein KREMER, buiten de Boteringepoort, plaats gevonden. Begunstigd door bijzonder fraai weder, lokte dit feest eene talrijke menigte toeschouwers tot zich en werd hetzelve opgeluisterd door de tegenwoordigheid van een groot aantal aanzienlijken uit deze stad, die het als genoodigden van de directie met hunne tegenwoordigheid vereerden. Des morgens te tien uren begonnen, duurde de wedstrijd in het schieten den geheelen dag bijna onafgebroken voort en werd veraangenaamd door eene fraaije muzijk, die zich bij tusschenpoozen deed hooren. De prijzen, bestaande in geweer, een paar pistolen, weitasch, twee kruidhoorns en een' hagelzak, alles sierlijk en keurig bewerkt, werden behaald door de heeren M. A. EEKHOUT, J. H. SCHÖNFELD, L. O. TONCKENS, J. OFFERHAUS, R. M. A. DE MAREES VAN SWINDEREN, R. P. CLEVERINGA, J.ZN.

Na den afloop van het concours en nadat de prijzen aan de overwinnaren waren uitgereikt, trok de stoet, met de muzijk aan het hoofd, bij fakkellicht de poort weder binnen, gevolgd door eene van alle zijden talrijk toegestroomde volksmenigte.

— Ten overstaan van eene commissie uit de edel groot achtb. heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie, zijn op gisteren uitgeloot vijf stuks obligatiën, no. 4, 33, 61, 62 en 69, ieder groot *f* 500, van de geldleening *f* 36,000, voor de bestrating van een gedeelte van den zijtak no. 2 van den grooten weg der 1ste klasse no. 1, in de provincie Groningen (tusschen Helpman en de Punt), welke, ingevolge het plan van negotiatie, op den 1sten November aanstaande zullen worden afgelost.

— De piano-virtuoos F. LISZT heeft het plan, eene reis naar *Holland* te ondernemen, en zal bij die gelegenheid ook het muzijkminnend *Groningen* bezoeken. Tot het doel dezer kunstreis heeft hij reeds twee concertvleugels bij de fabrijk van J. ECK en LEFÈBVRE te *Keulen* besteld.

Onder de Correspondentie-artikelen van het *Handelsblad* leest men het volgende:

Philomathes is verontwaardigd over de klagten, die tegen den duur en den omvang van het Staats-Examen zijn aangeheven. Wat zou men in Pruissen daarvan zeggen, alwaar hetzelfde examen drie dagen achtereen, van des morgens vijf à zes uren tot even zoo laat des avonds, met kleine tusschenpoozen, voortgezet wordt, terwijl van den *abituriens* gelijk hij daar heet, gevorderd wordt, dat hij *Horatius en Sophocles*, dus andere auteuren dan bij ons, *ad aperturam* verklare, de geschiedenis en aardrijkskunde in haren geheelen omvang kenne, in mathesis (meetkunde *tot en met* de sphaerische driehoeksmeting), physica, enz., enz. wel bedreven zij, de taal en letteren van zijn vaderland goed versta, en eindelijk in logica en psychologie behoorlijk onderrigt zij. Dikwijls voorwaar moet men den Hemel danken, dat buiten 'slands geen Hollandsch wordt gelezen. Doch zoodanig examen is ook eene voorbereiding van minstens *acht* jaren voorafgegaan! En nu verwondert men zich nog, dat in Duitschland knappe mannen gevonden worden. Doch in Duitschland niet alleen, in Frankrijk omvatten de voorbereidende studiën voor de akademische lessen juist dezelfde vakken, en in beide landen nemen aan dit zelfde onderwijs al diegenen deel, die eene zoogenoemde beschaafde opvoeding genieten. Bij ons verschilt het onderwijs van de beschaafde en dat van de geringere klassen alleen daarin, dat de eerste Fransch, Engelsch en Duitsch leeren, terwijl de uitbreiding, zelfs aan eenige onzer gymnasiën gegeven, hoofdzakelijk mede daarin bestaan heeft, dat men er Fransch, Engelsch en Duitsch kan leeren. In woorden dus. Doch bij onze naburen, op de *colléges* in Frankrijk en op de gymnasiën in Duitschland is het leeren van vreemde talen facultatief en bijwerk. Zaken worden er onderwezen. De oude letteren, als grondslag van alle waarachtige beschaving, de wis- en natuurkundige wetenschappen, onmisbaar in onzen leeftijd, geschiedenis en aardrijkskunde, onafscheidelijk daarmede verbonden, logica eindelijk, zonder welke het opz[illegible]

...n van kundigheden een nutteloos werk is. Ziedaar eenig ...rscheid in de opleiding der jeugd buiten 's lands en bij ... En toch, bij herhaling zij het gezegd, een ieder ver...dert zich, dat wij in alles stationnair blijven en voor de ...nezen van het westen doorgaan!

(*Ingezonden.*)

NIEUWE PEKELA, 18 September.

...eden had alhier de aangekondigde harddraverij plaats. ...alf paarden, welke nog geen prijs of premie hadden ...onnen, draafden in de baan, en het bruin ruinpaard, ...oemd *de Kidde*, toebehoorende aan den landbouwer J. EERKENS, ter dezer plaats wonende, bereden door ... zoon, won *den prijs*, terwijl *de premie* behaald werd ...r het bruin schimmel bles ruinpaard, genoemd *de Groote*, ...behoorende aan den landbouwer B. J. TJABBES, te Lut...o, bereden door den eigenaar zelven. — Onder begunsti...g van goed weder is dit vermaak, in bijzijn van eene ...ote menigte volks, zoowel hier ter plaats als van elders ...engekomen, met muzijk begonnen en geëindigd, in de ...te orde en vreugde afgeloopen.

...erslag der Commissie van Landbouw ...n de Provincie Utrecht over de thans heerschende Aardappelziekte.

(*Vervolg en slot van ons vorig nommer.*)

Wat het eerste punt betreft, zoo zijn reeds verschillende ...ddelen aan de hand gegeven en bekend gemaakt, strek...nde om het kwaad in zijn voortgang tegen te gaan, ...r het buiten de mogelijkheid schijnt gelegen te zijn, het ...g te nemen. Hetgene bedorven is in den aardappel ... niet kunnen worden hersteld. Men heeft als middelen, ... het bederf tegen te gaan, aanbevolen *het opligten der pol...*, het bestrooijen der planten en akkers met *ongebluschten ...lk* of *asch*, het begieten met *verdund zwavelzuur*, het be...ooijen met *tabaks-stof* (men zie de *Groninger Courant* ...n den 19den Augustus 1845) en meer andere. Dit laat... middel is vooral gegrond op de doodende eigenschappen ...n den tabak voor de insekten, welke almede als oorzaak ...n het bederf in aanmerking zijn gekomen, hoewel deze ...eer voor een gevolg, dan voor de oorzaak van het bederf ...llen moeten worden gehouden.

Deze raadgevingen, hoewel wij hare doelmatigheid niet ...uden willen ontkennen, steunen echter, naar ons oordeel, ...or alsnog meer op beschouwing of bloote opvatting, dan op ...are ondervinding; vermits vooreerst de ziekte nog te weinig in ...ren aard gekend wordt, en ten andere, dewijl de aanwending ...er middelen nog van te korten duur is, om over de gunsti...e uitwerking eenigermate te kunnen oordeelen en dezelve op ...ien grond als beproefd aan te bevelen. Dan, hoewel het ...oogst onzeker is, of de aanwending van eenige dezer midde...n aan de verwachting zal beantwoorden, zoo is het tevens ...eker, dat men zonder beproeving tot geene nadere kennis ten ...eze zal geraken, en in zoo ver is zij voorzeker aan te ...aden. Wat het opligten der pollen betreft, deze handelwijze ... door sommigen herhaald; dan men heeft daarvan geenszins ... opgegevene voordeelen ondervonden. In tegendeel verdor...en zoodanige opgeligte pollen of stoelen nog ruim zoo spoe...dig, gelijk zulks trouwens reeds van voren schier kon worden verwacht, als die, welke niet waren losgemaakt. Voorts dient te worden opgemerkt, dat een middel op zich zelf zeer doel...matig kan zijn, en zich gemakkelijk laten aanwenden op eene kleine uitgestrektheid gronds, terwijl het moeijelijk is aan te wenden, hetzij wegens de werkelijkheid, hetzij uit hoofde van de kostbaarheid, op uitgebreide aardappelvelden, inzonderheid indien men niet verzekerd is, dat de onkosten en arbeid eenigermate zullen beloond worden, zijnde het naauwelijks te verwachten, dat de landlieden algemeen, bij het aanmerkelijk verlies, dat zij vooruitzien reeds te zullen lijden, zich nog groote opofferingen op een' twijfelachtigen grond zullen getroosten. Het losmaken der aardappelen op de bovenbedoelde wijze zou zelfs reeds voor eenige bunders nog al iets aan dagloonen bedragen. De heeren MOLESCHOTT en VON BAUMHAUER plaatsten het loof, dat rijkelijk met de door hen beschrevene zwammen bedekt was, in glazen met *kalkwater* en verdund *zwavelzuur*, met omtrent 100 deelen water verdund, en, na 24 uren in deze vloeistoffen te hebben gestaan, bleek bij het microscopisch onderzoek, dat *de zwamdraden wel de helft smaller geworden en op vele plaatsen onregelmatig ineengekrompen waren.* Zij besluiten hieruit, dat het verdunde zwavelzuur en het kalkwater schadelijk zijn voor het leven der zwamplantjes en dien ten gevolge in den allerhoogsten graad nuttig voor de aardappelplanten. Dan wij moeten hieromtrent aanmerken, dat, indien al de nuttigheid dezer middelen volkomen kan worden aangenomen, het niet ontkend zal kunnen worden, dat de aanwending van dezelve in het groot niet zeer gemakkelijk uitvoerbaar is te achten, daar er eene herhaalde besproeijing noodig zal zijn, om er die verdelgende uitwerking op de zwamplanten van te ondervinden, welke gemelde heeren bij eene proefneming in het klein, door enkele loofstruiken, gedurende 24 uren, onafgebroken in kalkwater en verdund zwavelzuur te plaatsen, daarvan hebben gezien. Wij wenschen geenszins gerekend te worden te behooren tot de zoodanigen, die als beginsel aannemen, dat men in dezen niets behoort te doen, of dat men *Gods water over Gods akker zou moeten laten loopen*; maar wij weten evenzeer, dat de beginselen der wetenschap, hoe gegrond ook, zich niet altijd met opzigt tot den landbouw in uitvoering laten brengen, daar zij zich somwijlen met het belang van den landman niet onmiddellijk laten vereenigen, zoo als in het onderhavige geval schijnt plaats te hebben.

Op dezen grond meenen wij alleen te kunnen aanraden, dat men voortga met de reeds aanbevolene en andere middelen, die nog mogten ontdekt worden, om als geneesmiddel tegen de kwaal te dienen, proeven te nemen, ten einde daaruit voor het vervolg, zoo veel mogelijk, leering te trekken, indien het kwaad zich onverhoopt in volgende jaren op nieuw mogt komen te openbaren. Tot eene algemeene aanwending der aangeprezene middelen, met oogmerk om den toestand van het reeds zoo ver gevorderde bederf te verbeteren of weg te nemen, zouden wij naauwelijks durven aansporen, vermits wij ons overtuigd houden, dat dit oogmerk niet zal bereikt worden; en wij moeten ons in zoo ver vereenigen met de zienswijze van hen, die oordeelen, voor het tegenwoordige tijdstip de zaak meer lijdelijk te moeten afwachten en aan de nog werkende natuur over te laten. De hoop blijft steeds op eene drooge weêrsgesteldheid gevestigd, als waarvan nog misschien mag verwacht worden, dat niet alles zal verloren gaan: hoewel aanvankelijk de vooruitzigten ten deze, gedurende de laatste dagen, er niet op zijn verbeterd.

Van groot belang moet gerekend worden het afwenden der hernieuwing en voortduring van het bederf in volgende jaren. En hiertoe komt in de eerste plaats in aanmerking de zorg voor volkomen gezonde pootaardappelen der verschillende soorten. Leert nu reeds de ondervinding, dat de aardappelen, welke ook slechts door het bederf in eenen geringen trap zijn aangedaan, buiten den grond meestal spoedig tot rotting overgaan, het is vooruit te zien, dat de pootaardappelen, in den volgenden winter, in de gewone gaten, of op hoedanige wijze anders bewaard wordende, niet tot den tijd der planting in het aanstaande voorjaar zullen duren, waardoor alzoo groote schaarschheid aan pootaardappelen moet ontstaan.

Maar gesteld, dat van de zoodanige een gedeelte nog als meer of min voor de uitplanting geschikt mogt overblijven, zoo zal het altijd onraadzaam zijn poters te bezigen van akkers, waarop het bederf dit jaar heeft bestaan, en waarvan, zoo, als boven gezegd is, slechts zeer enkele velden geheel zijn verschoond gebleven. Wij moeten hier geheel instemmen met het gevoelen van de heeren MOLESCHOTT en VON BAUMHAUER, dat de zorgvuldigste uitlezing niet kan beveiligen voor het onheil, dat nu zoo velen onzer medemenschen in ellende dompelt. Iedere aardappel, die van zulk land komt, is te vreezen als eene maar al te rijke bron van vernieuwde schade. Men zal dus dienen te zorgen, dat geene poters worden gebezigd, dan die afkomstig zijn van zulke velden, liefst uit verwijderde oorden, alwaar het zeker is, dat geen bederf onder de aardappelen bestaat. Welligt zou het raadzaam zijn, die van buiten 's lands te laten komen. Volgens sommige berigten, zouden de Azorische eilanden eene beste soort van aardappelen opleveren. Het zou wenschelijk zijn, indien door het Gouvernement hieromtrent nadere informatiën konden worden ingewonnen en de meest gemakkelijke wijze en weg konden worden aangewezen, om ze te verkrijgen.

Wijders zullen bij de teelt al die voorzorgen en regelen in dubbele mate in acht behooren te worden genomen, welke de aardappelbouw, zoo wat den bodem als de verdere behandeling betreft, in het algemeen vordert, aan welker verwaarloozing de verslechtering van dit hoofdproduct van den landbouw, waarover zoo vele jaren geklaagd wordt, grootendeels mag worden toegeschreven. Het behoort niet tot het tegenwoordig oogmerk hieromtrent in bijzonderheden te treden. De bedoelde regelen en voorzorgen zijn ook genoeg bekend; het is alleen te betreuren, dat zij niet algemeen worden opgevolgd. Wij meenen echter te mogen herinneren de voorschriften, welke hieromtrent in veelvuldige handboeken en geschriften van den landbouw, vooral ook in de werken der Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van nijverheid, te Haarlem, worden gegeven.

Misschien verdient ook beproefd te worden, de aardappelen, die des voorjaars bevonden mogten worden met eenige schimmel bezet te zijn, indien de noodzakelijkheid mogt gebieden daarvan tot poters gebruik te maken, te *kalken*, op de wijze zoo als men gewoon is met de *tarwe* te handelen, ten einde den zoogenoemden brand in dit graan voor te komen, vermits de kalk, volgens de bovenvermelde proefnemingen, verzwakkend op het leven der zwamplanten werkt. Het zal intusschen altijd verkieslijk zijn, indien de zuiverheid der poters zulk eene behandeling niet zal vorderen, ten zij men welligt mogt oordeelen, dat het zetten der poters, gedurende weinige uren, in kalkwater, in het algemeen, als eene gemakkelijke voorzorg tegen het bederf in allen geval doelmatig mogt worden geoordeeld. Daar echter deze handelwijze, zoo veel ons bekend is, nog niet is beproefd, zal de ondervinding moeten leeren, in hoe ver zij op den aardappel kan worden toegepast, en welken invloed de kalk op het kiem-vermogen van dezen uitoefent, waarvan men zich weldra zal kunnen verzekeren.

Voorts meenen wij nog te moeten waarschuwen tegen het verbouwen van aardappelen op dezelfde akkers, waarop het bederf dit jaar heeft bestaan, dewijl men moet aannemen, dat de bodem met overvloedige kiemen der reeds meergemelde zwamsoorten is bezwangerd gebleven, die zich op nieuw aan de volgende planten kunnen mededeelen, en alzoo het bederf voortplanten. Niet ondoelmatig komt ons de raad voor, om zulke landen, nadat de aardappelen gerooid zijn, veelvuldig met verdund *zwavelzuur* te begieten of met *levenden kalk* te bemesten, ten einde de zwamkiemen te dooden. De Franschen raden in soortgelijke gevallen aan, *rattenkruid* te bezigen, waartegen met regt mag worden gewaarschuwd, hoewel het te verwachten is, dat weinigen zich van dit middel zullen bedienen.

Wat het derde punt aangaat, om op de meest gepaste wijze in de behoefte te voorzien, welke vooral voor de arme en min vermogende volksklasse uit het gemis van de gewone hoeveelheid aardappelen, in den aanstaanden winter, moet geboren worden, zoo mogen wij het niet ontveinzen, dat de middelen, welke daartoe zullen kunnen strekken, ons voorkomen niet zeer gemakkelijk zijn op te geven, en dat wij ons buiten staat bevinden, de zoodanige in bijzonderheden aan te wijzen, zoodat wij ons moeten bepalen tot eenige algemeene denkbeelden, welke ons toeschijnen te verdienen in overweging te worden genomen.

1) Zouden wij de aandacht van U' Hoogedel Gestrenge, in vereeniging met heeren Gedeputeerde Staten, er op durven vestigen, dat, met overleg der Hooge Regering, en door 's lands geldmiddelen ondersteund, middelen worden beraamd, ten einde met behulp der plaatselijke regeringen en alle armbesturen in den nood worde voorzien, door bij tijds de noodige geldmiddelen en een' toereikenden voorraad van mondbehoeften te verzamelen, als *gort*, *rijst*, *boekweit*, *erwten*, *boonen*, enz.

2) Wij durven niet beslissen, en moeten het geheel aan de beoordeeling der bevoegde autoriteiten onderwerpen, of tot het bedoelde oogmerk eenige gelden uit de provinciale fondsen beschikbaar zouden kunnen worden gesteld, bijv. een gedeelte der som, op de gewestelijke begrooting uitgetrokken voor epidemische ziekten; en voorts of hiertoe ook in aanmerking zou kunnen komen het rijksfonds, voortkomende uit de twee *additionele opcenten*, welke geheven worden op de grondlasten der gebouwde en ongebouwde eigendommen, tot dekking van kwade posten en verdere onheilen, die aanleiding tot ontlasting kunnen geven.

3) Zou het ons ter bevordering van den aanvoer van aardappelen dienstig voorkomen, indien het inkomend regt, hoewel slechts 5 cents per mud bedragende, voor eenigen tijd kon worden opgeheven, mits het blijke, dat dezelve geheel zuiver en volkomen deugdzaam zijn, waartoe het noodig zal zijn, dat zorg worde gedragen, dat eene keuring der buitenlandsche aardappelen plaats hebbe, daar het anders te vreezen is, dat vele slechte en oneetbare soorten zullen worden ingevoerd.

Wij mogen dit verslag niet eindigen zonder met een woord te spreken over den invloed, welken het nuttigen van aardappelen, door het heerschende bederf in meerdere of mindere mate aangedaan, op de gezondheid van menschen en dieren kan hebben. Volgens sommige berigten (zie, onder anderen, het *Handelsblad* van den 16den Augustus j.l.), zouden hier en daar varkens, welke met aangestokene en bedorvene aardappelen waren gevoederd, ten gevolge daarvan gestorven zijn. Elders wil men ook daarvan nadeelige uitwerkingen bij schapen hebben gezien (*Groninger Courant* van den 19den Augustus j.l.), en zelfs zouden, volgens loopende geruchten, menschen niet van de schadelijke gevolgen van het eten van dusdanige aardappelen zijn verschoond gebleven. In hoever zulks als gegrond of overdreven mag worden geacht, valt moeijelijk te bepalen. Ten aanzien van dieren zou dit door opzettelijke proefnemingen zijn uit te maken, welke wel verdienen in het werk te worden gesteld. Wij meenen intusschen, dat het van belang moet worden geacht, dat het geneeskundig toevoorzigt over dit onderwerp eene verdubbelde waakzaamheid houde, niet alleen ten aanzien van het nuttigen van den bedorven aardappel op zich zelven, maar ook opzigtelijk zoodanige fabrijkmatige voortbrengselen, als uit dezelve worden bereid, met name brandewijn, meel, stroop en soortgelijke. Hoewel de heeren MOLESCHOTT, VON BAUMHAUER en HARTING wel het zetmeel in den bedorven aardappel in hoeveelheid en hoedanigheid onveranderd hebben bevonden, zoo baart dit, behoudens beter oordeel, geenszins de volkomene zekerheid, dat het niet met cryptogamische stofdeelen kan bezwangerd blijven, of dat het scherpe beginsel, daarin bevat, niet bij de distillatie van den brandewijn daarin zoude kunnen overgaan: al hetwelk, onzes erachtens, de aandacht der *politia medica* overwaardig moet worden geacht.

Wij vleijen ons, hiermede eenigermate aan de bedoeling, uitgedrukt bij Uwer Hoogedel Gestrenge's boven gedachte missive, te hebben voldaan.

UTRECHT, 29 Augustus 1845.

De Commissie van Landbouw in Utrecht,
VAN BEUSECHEM VAN HARMELEN, *l. P.*
Op last derzelve, A. NUMAN.

UTRECHT, 23 September. Uit het bevorens bekend gemaakte zestal predikanten is heden, door den Breeden Kerkeraad der Gereformeerde gemeente alhier, gemaakt het volgende drietal: Ds. *J. F. Kuijper*, predikant te Middelburg; *J. H. Bösken*, te Vlissingen, en *D. Pyzel*, te Dordrecht.

HAARLEM, 23 September. De kerkeraad der Nederduitsche Hervormde gemeente alhier heeft heden tot herder en leeraar beroepen den wel eerw. zeer gel. heer G. J. DE KLERK, predikant te Oost-Zaandam.

ZEETIJDINGEN.

Gepasseerd te Rendsburg den 16 Sept., kapit. *Scholtens* Catharina Alida, van Wismar n. Rotterdam; den 17den *Jonker* vr. Barbara, van Dantzig n. Bremen; *van Wijk* Zorg en Vlijt en *Mooi* Tissina, beide van Dantzig n. Amsterdam; *Jaski* Tjark Giezen, van Muiden n. de Oostzee; *Pott* Annegina, van Groningen n. de Oostzee; *van der Wouden* Gesina Gesina, van Riga n. Antwerpen; *Prins* Eendragt, van Skielskior n. Holland; den 18den *de Vries* Vriendschap, van Koningsbergen n. Amsterdam; *Kuiper* Webbina, van Varel n. de Oostzee. — Te Tonningen den 15 Sept., *Brons* Helena Brons, van Amsterdam n. de Oostzee; *Oostra* vr. Martha, van Delfzijl n. de Oostzee; *Hansen* Dorothea Maria, van Dantzig n. Amsterdam; *Prins* Lammegina, van Kiel n. Dordrecht; den 16den *Potjer* Herstelling, van Lubeck n. Rotterdam; *de Jong* Christina en *de Jonge* vr. Martha, beide van Dantzig n. Amsterdam; *de Jonge* Annachiena en *Stomp* op Hoop van Fortuin, beide van Stettin n. Amsterdam; *Sap* Margaretha Everarda, van Wismar n. Amsterdam; *de Jong* Sikkolina Hooites, van Riga n. Dordrecht; *Verlaat* Maria, van Memel n. Antwerpen; *Lukkien* Tjakkiena, van Stettin n. de Weser; *Bakker* Tjatsiena, van Nestved n. Holland; *Ekamp* Anna Clara, van Koningsbergen n. Holland; *de Jong* Jantina, van Amsterdam n. de Oostzee; *Drewes* Tjakkien, van Amsterdam n. Dantzig; den 17den *Blauw* Gesina, van Groningen n. de Oostzee; *Blauw* vr. Jantina, van Amsterdam n. Dantzig; *Visser* vr. Maaike, van Amsterdam n. Rostock; *Douwes* Eendragt, van Hamburg n. Riga.

Binnengekomen te Amsterdam den 22 Sept., kapit. *Hansen* Emma, van Hobro; den 23sten *Hazewinkel* Lucas Wigchel, van Stettin. — Te Texel den 21 Sept., *Puister* Johanna Hendrika, van Lissabon. — Te Helvoet den 22 Sept., *Douwes* Jeldina Margaretha, van Rouaan. — Te Vlissingen den 19 Sept., *Kramer* Fortuna, van Odessa. — Te Marseille den 17 Sept., *Koerts* juffer Garrelts, van Lissabon. — Op de Rivier van Bordeaux den 18 Sept., *Bakker* Anna Hermanna, van Amsterdam. — Te Portsmouth den 19 Sept., *de Groot* Catharina Engelina, van Amsterdam n. Liverpool. — Te Ostende den 18 Sept., *Bakker* Verwachting, van Alicante. — Te Archangel den 4 Sept., *Grimminga* Unie en den 6den *Dokman* Gesina Wilkens, beide van Amsterdam. — Te Hamburg den 19 Sept., *de Jonge* Annechiena, van Cardiff.

Binnengekomen te Amsterdam den 23 Sept., kapit. *Flik* vr. Johanna, van Cadix; *de Vries* vr. Wobbegina, van Hamburg; den 24sten *Puister* Johanna Hendrika, van Lissabon; *Dijk* Anna Catharina, van Dantzig; *Kruse* vr. Antje, van Hamburg. — Te Texel den 23 Sept., *Schoemaker* Johanna Rebekka, van Riga. — Te Kroonstad den 11 Sept., *Stubbe* Jantina, van Groningen; *van der Wijk* Fortuna, van Bremen. — Te Pillau den 15 Sept., *van Calker* jonge Hero, van Hamburg. — Te Swinemunde den 16 Sept., *Bakker* jonge Tjammink, van Amsterdam.

In lading te Liverpool den 19 Sept., kapit. *Wessels* Elisabeth Machteliena, voor Amsterdam; *Landeweer* Vriendschap, voor Zwolle; *Ugen* Anna Sieberdina, voor Rotterdam.

Zeilklaar te Londen den 18 Sept., kapit. *Nieboer* Margaretha, naar Rotterdam; den 19den *Schoon* Fenna, naar Amsterdam; *Plukker* Martha Alida, naar Rotterdam. — Te Liverpool den 17 Sept., *Potjer* Catharina Jantina, naar Antwerpen; den 18den *de Weerd* Maria Agnes, naar Amsterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 23 Sept., kapit. *de Jong* jonge Clemens, naar Hull; *de Vries* Tekela, naar Stettin; *Kranenburg* Wiardus, naar Hamburg. — Van Texel den 21 Sept., *van Wijk* Arentina Jacoba, *de Jong* de jonge Reintje, *Mulder* Margaretha en *Bosker* vr. Grietje, alle vier naar Londen; *Boer* Marchina, *Oetzes* Alida Maria, *van Wijk* Jennij en *Ouwehand* Fransiska Maria, alle vier naar Hull. — Uit het Vlie den 20 Sept., *Jonker* Geziena Harmina, naar Dantzig; *Helmers* Hendrika Marchiena, naar Drammen; *Brouwer* Elsina, naar Oudsoen; *Meijer* Vriendschap, naar Hamburg; *Scherpbier* Jantina Frouwina, op avontuur. — Van Helvoet den 20 Sept., *Kwakkelstein* Vriendschap, naar Bilbao; *Hubert* juffer Annette, naar Arensburg. — Van Cardiff den 17 Sept., *Potjer* Akke Boon, naar Amsterdam. — Van Archangel den 29 Aug., *Wijkmeijer* Margaretha, naar Amsterdam; *Spijkman* Wilhelmina, naar Schiedam. — Van Bolderaa den 11 Sept., *Klein* Antje, naar Elseneur. — Van Memel den 12 Sept., *Boon* Jacoba Hazewinkel, naar Harlingen. — Van Pillau den 13 Sept., *Kuiper* Meinsina en *Meijer* Christina, beide naar Holland. — Van Swinemunde den 15 Sept. *Drent* Anna Catharina, naar Amsterdam. — Van Cuxhaven den 17 Sept., *Douwes* Eendragt, naar Riga.

Vertrokken van Amsterdam den 23 Sept., kapit. *Nagel* Afina Alberdina, naar St. Ubes; *de Boer* Janneke en *Giezen* Geerdina Beeta, beide naar Hamburg. — Van Texel den 23 Sept., *Brouwer* Broedertrouw, naar Batavia; *Boer* Margina, naar Nantes; *Katelaar* de Hoop, naar Cardiff. — Uit het Vlie den 21 Sept., *Bakker* Jacoba, naar Newcastle; *Heikema* Agatha, naar Petersburg; *Posthumus* Anne Willem, naar Riga; *Stuit* Eendragt en *Bakker* Elsina, beide naar Koningsbergen; *Duit* Fennegina, naar Dantzig; *Huizing* Marchiena en *Kuipers* vr. Neeltje, beide naar Stettin; *de Boer* Willem, naar Droback; *de Boer* Wilhelmina en *Dijkstra* de 3 Gebroeders, beide naar Osterrusoer; *Bossinga* Ergberdina en *Lovius* Onderneming, beide naar Noorwegen; *Wijnstok* Vriendschap, *Dokter* Maria Geertruida, *Oostra* Gezina en *Pinksterboer* Maria Johanna, alle vier op avontuur. — Van Helvoet den 23 Sept., *Schuur* Agatha, naar Liverpool; *Naatje* Alberdina Edzina, naar Stettin. — Van Royan den 17 Sept., *Gnodde* Kaashandel, naar Amsterdam. — Van Kroonstad den 10 Sept., *Bolhuis* Roelfina Gesina en *Meijer* Pieter Hendrik, beide naar Amsterdam; *Meints* Marianne; naar Schiedam. — Van Kroonstad den 10 Sept., *Jansen* Wilhelmina, naar Antwerpen; den 11den *Rink* Jacobus Begeman, naar Groningen of Amsterdam. — Van Dantzig den 13 Sept., *Mulder* vr. Lubiena, *van Duinen* Alkanna Elisabeth en *Koster* Cornelia Catharina, alle drie naar Amsterdam; den 14den *Swart* Freundin Elise, *Wolkammer* Eenige Broeder en *Albers* Amor, alle drie naar Delfzijl; en 15den *Bieze* Bouwina en *Klein jr.* jonge Roelof, beide naar Amsterdam.

Het schip *Harmonie*, kapit. de Buhr, van Groningen naar Moss, is den 10 Sept. op de kust van Thisted gestrand, doch de equipage gered.

Het schip *Alerte*, kapit. Duchemin, van Antwerpen naar Havre, is overzeild en gezonken; de equipage is, na negen uren in de boot rondgedreven te hebben, gered en te Duinkerken aangebragt.

DELFZIJL den 25 Sept. Binnengekomen den 21sten kapit. *de Jonge* Klasina Margaretha, van den Finsterwolder Polder; *Brederode* vr. Renske, van Ditzum; *Henk* vr. Meta, van Bremen; den 23sten *Peters* Catharina, *Klein* Jantina en *Stuitje* de jonge Maria, alle drie van Emden.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN,

WELKE DE SOND GEPASSEERD ZIJN.

15 Sept. Doewes, de Harmonie (Veendam), v. Dantzig n. Amsterd.
Stuit, Geerdina (Wildervank), v. Dantzig n. Amsterdam.
Haverbult, juffer IJnske (Groningen), v. Riga n. Groningen.
Hazewinkel, Alberdina (Veendam), v. Riga n. Bordeaux.
Weij, de drie Gezusters (Alkmaar), v. Antwerpen n. Riga
Bekkering, Ulrika (Wildervank), v. Amsterdam n. Stettin.
Hazewinkel, de Onderneming (Wilderv.), v. Riga n. Zaand.
16 —— Sakes, de Kleinkinderen (Amst.), v. Amst. n. de Oostzee.
Vaalman, Catharina (Wildervank), v. Amst. n. Petersb.
17 —— Zeven, de Beurs van Schiedam (Schied.), v. Hull n. Petersb.
Zeven, Concordia (Pekela), v. Hull n. Petersburg.
Boon, Jacoba Hazewinkel (Veend.), v. Memel n. Harlingen.
Mulder, Jantina Gezina (Veendam), v. Kiel n. Roeskelde (en Frederiksun.
de Boer, Elise (Rotterdam), v. Rotterdam n, Riga.
de Weerd, Pieter (Harlingen), v. Hull n. Petersburg.
Eilts, Geertruida Smit (Delfzijl), v Antwerpen n. Riga.

De Wind den 15den Z. O.; den 16den N. W.; den 17den N.

ELSENEUR den 17 September 1845.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 19den tot en met den 25sten September 1845 zijn te *Groningen* geboren 5 zoons en 7 dochters; gehuwd 4 paren; overleden 5 ouden en 7 jongen.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 23 *September*.

TARWE.		GERST.		Zw. Voer	41 ℔ f 2,75
O. Bak	70 ℔ f 8,50	N. Wint.	52 ℔ f 5,40	»	44 » » 3,00
Oml. Jar.	68 » » 7,50	»	54 » » 5,80	BOONEN.	
»	70 » » 7,90	»	56 » » 6,15		
Old.	66 » » 6,75	Zomer	52 » » 4,50	Paardenb.	f 9,25,50
»	68 » » 7,25	»	54 » » 4,90	ZADEN, ENZ.	
»	70 » » 7,75	»	56 » » 5,25		
ROGGE.		Knobbe	60 » » 6,00	Gr.Gort	f 12 f 13
N. Inl.	64 ℔ f 6,60	N. HAVER.		Par.100N.℔	f 15 f 19
»	66 » » 7,00	Dikke	44 ℔ f 3,05	Koolz.	f 9 f 11,25
»	68 » » 7,40	»	46 » » 3,25	Zomerz.	f 9 a f 11
O. »	66 » » 7,00	»	48 » » 3,40	Boterz.	f
N. BOEKWEIT.		»	50 » » 3,65	Dederzaad	f
Gr. Zd.	62 ℔ f 7,30	Bl. Voer	38 » » 2,80	G.Mostz.	f 7 a f 10
»	64 » » 7,70	»	41 » » 3,00	Raapolie	f 39,50 f 40,50
Zwarte	64 » » 7,60	»	» »	Boter ¼ Ton	f 22 f 25
Veen	» »	Zw.Voer	38 » » 2,55		

Tarwe als voren. — Rogge en Boekweit als voren afgaande. — W. Gerst weinig aan en als genoteerd verkocht; Zomer dito in een doen. — Haver meer aan: in 't begin der beurs als genoteerd, doch later 10 cents lager afgegeven. — Koolzaad met redelijken handel.

ROTTERDAM, 22 *Sept.* In den loop der vorige week zoowel als heden hebben zich de prijzen van bijna alle graansoorten met weinig uitzondering vrij wel staande gehouden, doch zijn de omzettingen algemeen beperkt gebleven; j. Zeeuwsche, Vlaamsche en Overm. Tarwe f 6 lager van f 225 a f 308 verkocht: voor 128 ℔ j. witb. Poolsche is heden besteed f 345; 128 ℔ j. Bovenl. niet mooi f 315; 129, 130 ℔ j. Bovenl. f 330, f 335; 128 ℔ j. Kleefsche f 330, en 129 ℔ o. witb. Poolsche f 350. — In Rogge ging heden weinig om en heeft men gedeeltelijk lager afgegeven; 120, 121 ℔ j. Pruiss. f 250, f 260; 125 ℔

Mecklenb. ƒ250; 117, 118 ℔ Arch. ƒ240; 117, 119 ℔ Pruiss. ƒ250, ƒ255. — Gerst: 114 ℔ Saal ƒ195; 113, 114, 115 ℔ Deensche ƒ194, ƒ195; ƒ200. — Haver à 93, 94 ℔ p. o. Gr. dikke ƒ142, ƒ143; 80, 82 ℔ p. Inl. Voer ƒ118, ƒ120. — Boekweit ƒ10 a ƒ15 lager; Noordbr. ƒ273, ƒ280; 's Bossche ƒ260, ƒ265; Fransche ƒ220; Vlaamsche ƒ265, ƒ270. — Koolzaad: Puik Zeeuwsch 61, 62 p. vl.; Zomerzaad 52 a 59 p. vl., Walchersch 59 p. vl. — Lijnzaad: 108 ℔ Arch. ƒ273.

AMSTERDAM, 24 *September*. Tarwe en Rogge met weinig handel: 126 ℔ o. Vries. Tarwe ƒ290; 122 ℔ j. Zeeuws. ƒ280; 121 ℔ ger. dito ƒ265; 127 ℔ o. Kleefs. ƒ308. — Rogge: 117 ℔ o. gedr. ƒ235; 120 Pruiss. ƒ252. — Gerst lager afgegeven met goeden handel: 113 ℔ Deens. ƒ175 in entr.; 113, 114 ℔ dito ƒ185, ƒ186. — Haver ƒ5 hooger: 90 ℔ Fijne ƒ145; 89 ℔ Dikke ƒ130; 72 ℔ Voer ƒ110. — Boekweit zeer ruim aangevoerd en weinig kooplust daarvoor bestaande, was de stemming zeer slap, alleen aan hoogbenoodigden verkocht bij gerijven 120 ℔ n. Amersf. ƒ300, bijsoorten in verhouding lager aangeboden.

Koolzaad: Norder 63 p. vl., op 9 vat dadelijk; Sept., Oct. en Nov. 71 p. vl.; April 68 p. vl.; Sept. 1846 63 p. vl. — Lijnzaad in een doen: 108, 109 ℔ Arch. ƒ270.. — Raapolie dadelijk en op levering flaauwer: per 6/w. ƒ41,25; Vlieg. ƒ40,25 a ƒ40; Oct. ƒ40,25 a ƒ40 a 25; Nov. ƒ40,75 a 50 a 75; Dec. ƒ41 a ƒ40,75 a ƒ41; Mei ƒ39,25 a ƒ39 a ƒ39,25. — Lijnolie per 6/w. ƒ30; vlieg. ƒ29. — Hennepolie per 6/w. ƒ33,50; vlieg. ƒ32,50. — Raapkoeken ƒ80 a ƒ85. — Lijnkoeken ƒ9 a ƒ12.

AMSTERDAM, 24 *Sept.* Van Tarwe is alleen verkocht: 120 ℔ jar. Vriesche ƒ256 aan de Zaan. — Gerst lager afgegeven: 112, 113 ℔ Deensche ƒ172, ƒ180. — Rogge en Haver zonder handel. — Boekweit veel aan en zonder vraag.

Koolzaad in een doen: Vlaamsch 64½ p. vl.; o. Deensch 65 p. vl.; op 9 vat in Sept., Oct. en Nov. 71 p. vl.; April 68 p. vl. — Lijnzaad in een doen: 105 ℔ Kon. ƒ223; 108 ℔ Riga ƒ267,50. — Raapolie dadelijk en op levering niet williger: per 6/w. ƒ41; vlieg. ƒ39,75 a ƒ40; Oct. ƒ40 a ƒ40,25 a ƒ40; Nov. ƒ40,50 a ƒ40,75 a ƒ40,50; Dec. ƒ40.75; Mei ƒ39 a ƒ39,25. — Lijnolie per 6/w. ƒ30; vlieg. ƒ29 a ƒ28,75; Nov. en Dec. ƒ29,25 a ƒ29. — Hennepolie per 6/w. ƒ33,50; vlieg. ƒ32,50.

LONDEN, 19 *September*. Het weinige, wat van inl. Tarwe heden ter markt was, werd tot 1 à 2 sh. verhooging boven l.l. Maandag weggekocht. In vreemde ter cons. gaat weinig om; geëntrep. wordt 2 sh. hooger gehouden. Gerst souteneert den vorigen prijs. Haver 6 p a 1 sh. hooger. De middelprijs van inl. Tarwe is 56 sh. 6 p. Gerst 31,2. Haver 22.3 en Rogge 33.10.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 24 *September*.

NEDERL. Werkel. Schuld 2½ pCt. 61, $61\frac{7}{16}$, 61; Dito dito 3 pCt. 74, 74¼; Dito dito op resc. 3 pCt. 74, 74¼, 74; Dito dito 4 pCt. 97⅞, 98¼, 97⅞; O. I. Leening 4 pCt. 97⅝, 97¾; Amortisatie Syndicaat 4½ pCt. 99½, 99⅝; Dito dito 3½ pCt. 91; Handelmaatschappij 4½ pCt. 161, 162¼, 161⅛; Aand. Rijnspoorweg 4½ pCt. 112; Aand. Hollandsche Spoorw.-Maatschappij 128. — BELGIE, 2½ pCt. 54¼, 54¼. — SPANJE, L. bij *Ardoins*, van 85 £ 5 pCt. 22⅜; $22\frac{7}{16}$; Dito bij dito, onbep. stukken 5 pCt. 20¾, $21\frac{3}{16}$; Dito 3 pCt. 38¾; Dito Binnenl. à 6/m. 3 pCt. 31¼, 31⅜, 31¼; Coupons *Ardoins* $23\frac{11}{16}$, $23\frac{13}{16}$; Fransche Uitgestelde 7, 7¼, 7⅛. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 61⅝, $61\frac{15}{16}$, 61⅞; Dito dito 4 pCt. 61⅛, 61¼. — RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 108¼; Dito dito 1828 en 1829 5 pCt. 107; Certif. bij dito 1831 en 1833 5 pCt. 99⅛, 99½; Dito bij *Hope* 4 pCt. 93⅛, $93\frac{3}{16}$; Dito bij *Stieglitz en Comp.* 4 pCt. 91⅝, 91¾; Inschr. in Assign. 6 pCt. 72¾. — POLEN, Certific. 4 pCt. 85½; Aand. met Loting fl. 500 ƒ152¾, ƒ153.

Oostenr. Metall. 5 pCt. 111; Nap. Cert. bij *L. & B.* 5 pCt. 94¾; Braz. 5 pCt. 89¼; Dito 1843 5 pCt. 88; Ven. 2 pCt. 44¾.

In onze binnenlandsche fondsen was heden de stemming niet aangenaam. Al dadelijk nabij het openen der beurs deden zich zoowel voor Integr. als voor alle overige Holl. effecten onderscheidene verkoopers op, welker getal allengs derwijze toenam, dat de prijs van gemeld fonds bijna ½ pCt., en die der overige in evenredigheid lager dan gisteren blijft. De omzet in Integr. was zeer aanzienlijk.

Aand. Handelm. hebben insgelijks eenen hernieuwden achteruitgang van ruim 1 pCt. sedert gisteren ondervonden.

Van Spaansche waren Ardoins prijshoudend. Binnenl. 3 pCts. daarentegen bij eenige affaire iets flaauwer. Naar Portug. was eenige meerdere vraag. Van Russis. waren alle soorten meer gezocht.

Mexico Uitgest. 18; Grenada 1 pCt. 22⅛; Ecuador $2\frac{15}{16}$.

Koers van het Geld: Beleening 4 pCt.; Prolongatie 4½ pCt.; Wissel-Discouto 3 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uren: Integr. 2½ pCt. 61; Handelm. 161¼; Ardoins a 510 £ $21\frac{3}{16}$.

De **KOMMISSIE** voor de ZONDAGSCHOLEN alhier houdt hare GEWONE VERGADERING op HEDEN namiddag te half vier, in het PROVINCIEHUIS. Zij, die op die Scholen wenschen toegelaten te worden en daartoe den ouderdom van twaalf jaren moeten bereikt hebben, worden verzocht zich dan aan te melden.

GRONINGEN, 26 September 1845.

Namens de Kommissie voornoemd,
L. SCHUKKING.

GEBOORTE-, HUWELIJKS- EN STERFBERIGTEN.

*** Heden middag verloste mijne geliefde Echtgenoote A. E. M. SORMANI zeer voorspoedig van een' ZOON.

AMSTERDAM, 22 September 1845.

L. E. TIESSELINCK,
1ste Luit. Adj.

*** FINSTERWOLDE, 22 September 1845. Mijne geliefde Echtgenoot PIETERTJE J. HOVINGA, heden morgen zeer voorspoedig bevallen zijnde van eene wélgeschapen DOCHTER, zoo heb ik thans het genoegen, zulks ter kennis te brengen van belangstellende Vrienden en Bekenden.

J. H. ROEMELING.

*** Getrouwd:

TEUNIS BOERHUIS
en
MARIA HEIN.

BAFLO, 20 September 1845.
Eenige kennisgeving.

*** GRONINGEN, 23 September 1845. Heden nacht te 12 uren overleed, na eene hevige ziekte van vijf dagen, ons geliefd jongste DOCHTERTJE, in den ouderdom van ruim 13 maanden. Diep treft ons dit verlies, doch wij wenschen den wil des Heeren te eerbiedigen.

H. LANTINGA,
Kagchelmaker, in de Boteringestr.
K. LANTINGA,
geb. **WESTENBURG.**

*** Heden overleed te *Zuidwolde*, na een zeer smartelijk lijden gedurende meer dan twee jaren, mijne zeer geliefde Dochter DIEWERTJE BETTES ALMA, voordezen eenige jaren *voorname Wollennaaister te Groningen*, in den ouderdom van zevenendertig jaren en zes maanden.

Gevende hiermede kennis aan Vrienden en Bekenden.

BEDUM, 23 September 1845.

B. L. ALMA.

*** GRONINGEN, 24 September 1845. Heden namiddag, omstreeks 3 uren, overleed, na een smartelijk en langdurig lijden, onze middelste Zoon CORNELIUS DOORNBOSCH, in den bloeijenden leeftijd van 25 jaren en 8 maanden.

H. GEERTSEMA.
P. GEERTSEMA,
geb. **DOORNBOSCH.**

*** **NIEUWE** VOLLEDIGE **ENGELSCHE, FRANSCHE** en **HOOGDUITSCHE ZAKWOORDENBOEKEN** zijn thans bij **BLUSSÉ EN VAN BRAAM**, te *Dordrecht*, van de pers verschenen en alom te bekomen, als:

I. T. HOOYBERG, Engelsch en Nederduitsch, 1ste deel, gebonden .... ƒ 3.00
II. ———— Nederduitsch en Engelsch, 2de deel, gebonden .... ƒ 3,00
III. G. N. LANDRÉ, Fransch en Nederduitsch en Nederduitsch en Fransch, 2 deelen, in één' band ƒ 3,00
IV. J. C. DE WILDE, Hoogduitsch en Nederduitsch. 1ste deel, gebonden .... ƒ 3,00
V. ———— Nederduitsch en Hoogduitsch, 2de deel, gebonden .... ƒ 3.00

*** Bij **H. FRIJLINK**, te *Amsterdam*, komt heden van de pers:

Voor de DUITSCH-KATHOLIJKEN.

Door Dr. *K. G. BRETSCHNEIDER* (schrijver van *de Vrijheer van Sandau, de Godsdienstige Geloofsleer, enz.*) Naar het Hoogduitsch. Met een geheel nieuw, gedaguerreotypeerd, en derhalve sprekend gelijkend Portret van *Johannes Ronge*. Prijs .... ƒ 0—90.

Gemelde Boekhandelaar heeft mede alom verzonden:

1. *Het LEESKABINET*, Nr. 9, inhoudende, onder anderen: DE DIERGAARDEN TE AMSTERDAM (vervolg der *Omzwervingen door Neerlands Hoofdstad*, door *JAN KIJK IN DE WERELD*). met eene staalgravure en eene lithographie; — JONAS JORDAN, OF HET WERK LOONT ZIJN MEESTER, *nieuw verhaal* van H. ZSCHOKKE, enz.

Verwacht in No. 10 het vervolg der *Diergaarden te Amsterdam* met eene *vogelperspectief* van den Zoölogischen tuin, benevens onderscheidene vignetten, *schilderachtige punten in denzelven voorstellende*; en voorts eene *uitslaande plaat*, betreffende de *plegtige inwijding der Amsterdamsche beurs.*

Prijs van het Leeskabinet, per jaar van 12 Nommers, of 4 Deelen .... ƒ 10 — 50.

2. *Lotgevallen en Ontmoetingen van CHARLES O'MALLEY, den Ierschen Dragonder.* Afl. 5. Met pl. Naar het Engelsch van van *CHARLES LEVER*. Dit werk zal in 9 Afleveringen, of 3 Deelen, nog dit jaar compleet zijn.

Prijs compleet .... ƒ 7 — 20.

*** De Boekhandelaar **J. P. CROL**, te *Zalt-Bommel*, heeft algemeen verzonden: het PROSPECTUS van een

BUITENGEWOON GOEDKOOP WERK,

GETITELD:

DE ECHO

DER BESTE BUITENLANDSCHE SCHRIJVERS.

Van dit werk zal om de 14 dagen een Deeltje uitkomen van 10 à 12 vellen druks, van 16 compresse pagina's, *voor den zeer geringen prijs van* **50** *cents.* — Men teekent in voor niet minder dan een' geheelen jaargang, of 26 Deeltjes, waarin zullen voorkomen ***de beste buitenlandsche Romans en Verhalen***, waarvan ***de Ridder* DE ROHAN**, van **EUGÈNE SUE**, de eerste zal zijn. — Bij alle Boekhandelaren kan men inteekenen, en wanneer 3 of 4 personen dit te zamen voor één Exemplaar doen, dan kan men het geheele jaar door *bijzonder goedkoop lezen.*

Met uitbreiding der Redactie en van den inhoud,

is bij **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, verschenen:

Het EERSTE NOMMER van het TWEEDE DEEL der

MEDEDEELINGEN

UIT HET GEBIED VAN

NATUUR, WETENSCHAP EN KUNST;

INZONDERHEID MET BETREKKING TOT ONS VADERLAND, EN TOT HET BEDRIJVIGE LEVEN,

Dit Tijdschrift, waarvan in het vorige jaar het eerste Deel is verschenen, onder de redactie van Dr. **L. ALI COHEN** alleen, zal nu met medewerking van Dr. **G. ACKER STRATINGH** op gelijke wijze worden voortgezet, in zoo verre, dat de Schrijvers en Verzamelaars zich voorstellen, alles te zullen aanwenden, wat strekken kan, om dit Tijdschrift in belangrijkheid te doen toenemen. Immers zeggen zij in hun woord aan den Lezer, onder anderen: „Wij wenschen in denzelfden geest en met hetzelfde doel dit Tijdschrift voort te „zetten, doch willen hier nog meer uitdrukkelijk te kennen „geven, dat ons oog daarbij voornamelijk gerigt zal zijn op „ons Vaderland, zoo wel ter bevordering van de kennis „daaromtrent, als van andere wetenswaardige en nuttige kundigheden, die ten dienste van hetzelve kunnen strekken, en „wel inzonderheid door het licht, hetwelk de Natuurkundige „Wetenschappen daarover kunnen verspreiden. Wij hopen, „door vereeniging van onzer beider krachten, daartoe meer „en meer in staat gesteld te zullen worden, en vooral door „het leveren van oorspronkelijke opstellen, zoo van ons zelven „als van anderen, deze bladen belangrijker te maken."

Men teekent in bij alle Boekhandelaren; terwijl van het *Eerste Deel*, voorzien van twee Platen, waaronder eene uitslaande Plaat, voorstellende onderscheidene *Hunebedden* in *Drenthe*, nog Exemplaren, zonder prijsverhooging, tegen inteekeningsprijs zijn te bekomen.

Morgen, in het Reventer

van het BURGERWEESHUIS te bezien: de belangrijke verzameling **BOEKEN EN INSTRUMENTEN**; het eerste gedeelte, nagelaten door Dr. J. HOUWINK, munt uit door de beste MEDISCHE en MATHEMATISCHE WERKEN, waaronder het groote Werk van **SEBA**, met **450** Platen, **GEHLER**, *physic. Wörterbuch*, eene fraaije SIMPLICIEKAST, ENZ., ENZ., welke op e.k. MAANDAG en volgende dagen, des avonds te 6 uren, zullen worden verkocht.

*** Allen, die iets te VORDEREN hebben van- of SCHULDIG zijn aan wijlen **HARM J. OOSTING**, in leven *Kastelein en Korenschipper te Zandeweer*, worden verzocht, daarvan, vóór of op den 7den October 1845, OPGAVE te geven of BETALING te doen aan

JAN P. OOSTING, te *Oosternieland*,
of
J. MINARDI, te *Zandeweer*.

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

De SCHULDEISCHERS van **SIEMEN HIEBES GROENEWOLT**, Koopman, te *Usquert*, bij Regterlijk Vonnis verklaard te zijn in staat van *FAILLISSEMENT*, wier Schuldvorderingen zijn geverifiëerd, worden bij deze OPGEROEPEN, om te VERSCHIJNEN op WOENSDAG, DEN VIJFTIENDEN OCTOBER 1845, DES VOORMIDDAGS TE TIEN UREN, TE *APPINGEDAM*, IN DE AUDIENTIEZAAL DER ARRONDISSEMENTS-REGTBANK ALDAAR, ten einde aan te hooren DE REKENING EN VERANTWOORDING, welke aldaar alsdan, ten overstaan van den Heer REGTER COMMISSARIS in het FAILLISSEMENT, door den CURATOR in hetzelve, aan de Schuldeischers des Gefailleerden zal worden gedaan van het GEVOERD BEHEER; terwijl daarna, tegen ONTSLAG van den CURATOR, het OVERBLIJVEND BATIG SLOT dier te doene REKENING en VERANTWOORDING onder de SCHULDEISCHERS zal worden VERDEELD.

De Curator in het Faillissement
van S. H. GROENEWOLT *voormeld:*
Mr. R. T. MEES,
Procureur.

*** De **DIRECTIE** van het ZIJLVEST der *DRIE DELFZIJLEN* brengt bij deze ter kennis van het Publiek, dat de PASSAGIE voor RIJTUIGEN en PAARDEN over de **GROOTE** of **DORPSTER ZIJL** te *DELFZIJL*, NIET, zoo als vroeger is geannonceerd, op den 27sten DEZER MAAND kan worden opengesteld, maar, wegens bijkomende reparatiën, tot NADERE BEKENDMAKING blijft GESTREMD.

Namens de Directie voornoemd:
J. Q. CLEVERINGA, *Secretaris.*

De **DIRECTEUREN** van **LEER-DELFZIJLE EEMS-STOOMBOOTMAATSCHAPPIJ**, te **LEER** gevest brengen bij deze ter kennis van Belanghebbenden, dat van den 1sten OCTOBER staande, involge § 8 der STATUTEN, gedurende 14 gen, ten Kantore van Mr. **H. J. OFFERHAUS**, taris te *Delfzijl*, zal worden gevaceerd tot de ONTVAN van de tweede **50** perCents van de INGETEEKENDE A DEELEN, zullende alsdan tevens de voorloopige QUIT TIËN tegen de ACTIËN worden INGEWISSELD.

LEER, 20 September 1845.

De Directeuren voornoemd:
B. C. UKENA.
H. RAHUSEN, Rz.
J. FISCHER HIBBEN.

RIJN- EN IJSSEL-STOOMBOOTMAATSCHAPP

De **DIRECTIE** maakt aan de bel hebbenden bekend, dat de DIENST harer STOOMBOOTEN, gedurende eerste dagen der maand *October*, tot dere Annonce toe, evenals over de maa *September* zullen plaats hebben.

Van Harlingen zal vertrekke

voor het eerst op ZATURDAG, 27sten September, en vervolgens IEDER ZATURDAG, naar **LONDEN:**

Het voor Passagiers en Goederen bijzonder wêl ingerigt STOOMSCHIP

THE RAPID, Kapt. BROWNLES

Iemand voor zich zelven, of met VEE of eenige and GOEDEREN van deze gelegenheid willende gebruik m ken, of informatiën wenschende te bekomen, gelieve zi tot dat einde aan te melden bij de Cargadoors

Wedw. BOUWE RODENHUIS en ZONEN,
te *Harlingen.*

Woensdag, den 1sten Oct. 184

des namiddags te 2 uren, zal, voor de Behuizing v wijlen B. KUITERT, SR., in de Prinsenstraat, te *Groningen*, publiek worden verkocht: de door dezen Erflater nagelat **INBOEDEL**, bestaande, onder anderen, in KABINETTE BUREAU, KLOKKEN, TAFELS, STOELEN, SPIEGELS KAGCHEL, BEDDEGOED, HUISHOUDELIJK LINNEN MANS LIJFSTOEBEHOOREN, GEWERKT GOUD e ZILVER, waaronder een GOUDEN HOROLOGIE; voor KOPER-, IJZER-, BLIK- en TINGOED, PORSELEIN GLAS-, AARDE- en VAATWERK, ENZ. Te bezien d daags vóór den Verkoop, des namiddags van 2 tot 4 ure

Mr. E. J. OFFERHAUS, *Notaris.*

*** Ten overstaan van Mr. **W. LAMAN TRIP**, N taris te *Groningen*, zal, op Woensdag, den 1sten Octobe 1845, des morgens te 10 uren te beginnen, vóór het Ster huis van wijlen Mejufvrouw de Wedw. J. WOLTERS, aa de Zuidzijde van de Noorderhaven, tegenover de Kraan, t *Groningen*, publiek worden verkocht, *gedeeltelijk* haar nag laten nette **INBOEDEL**, bestaande, onder anderen, i GLADHOUTEN MEUBELEN, waaronder een best EIKEN HOUTEN KISTKABINET, TREKTAFELS en STOELEN SPIEGELS; voorts KAST- en ANDERE KLOKKEN, TA FELGOED, waaronder een mooi stel van DAMAST, fra PORSELEIN, waaronder nog mooi ouderwetsch, ook ouder wetsche PORSELEINEN SCHOTELS, VERLAKTE TIN en DITO BLIKGOEDEREN, GLAS- en AARDEWERK e meer ANDERE GOEDEREN.

Alles te bezien des namiddags bevorens, van 2 tot 5 uren

FIRMA **VAN CLEEFF & HESSELINK.**

Maandag, den 29sten Sept. ek.

des morgens te 10 uren, zal men in 't VERKOOPLOKAA bij den Apoortenboog verkoopen: een **INBOEDELTJE** KABINET, TAFELS, STOELEN, BEDDEGOED, ENZ. en des namiddags te 3 uren, de GEANNONCEERDE VERKOOP van **MODERNE KAGCHELS**, en eenige exquise **HUISMEUBELEN.** Alles morgen, Zaturdag namiddag, van 2—6 uren te bezien.

LEEST HIER!

Bij de op den 30sten September en den 1sten October 1845 geannonceerde VERKOOPING van FUSTEN en ANDERE GOEDEREN, bij de voormalige Fabrijk *DE LEEUW*, te *Zuidbroek*, zal op den eersten dag te Koop worden aangeboden de **KLAPBRUG**, liggende in de weg naar *Muntendam*, over de wijk van gemelde Fabrijk.

Mr. R. FEITH.

Te HUUR, in de Heerestraat,

om dadelijk of wel op den 1sten November te kunnen aanvaarden: Eene BOVENWONING met Vrijen Opgang. Te bevragen bij D. F. ENGELER.

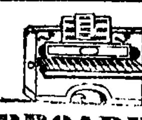
TE HUUR:

Eene BOVENWONING met afzonderlijken Opgang, voorzien van Linnen- en Turfzolder, Pomp- en Regenwater, en Kelder, boven de Behuizing bewoond door de Wedw. ROSKES, in de Harderingestraat.

TE HUUR,

tegen November aanstaande: Een HUIS in de Oude Kijkin-'t Jatstraat, geschikt voor velerhande Affaires.

Tevens wordt GEVRAAGD: Eene bekwame **DIENSTMEID**, van goede Getuigschriften voorzien, om dadelijk in dienst te treden. Beide te bevragen bij den DRUKKER DEZER.

De ondergeteekenden, des verzocht, verklaren volgaarne, dat zij in het MAGAZIJN van den Heer **J. D. SMITH**, onder anderen, een' pas uit *Londen* ontvangen **ENGELSCH BROADWOODS PATENT-VLEUGEL** hebben gezien en bespeeld, welke in schoonen, krachtvollen toon de DUITSCHE en FRANSCHE VLEUGELS, tot hiertoe door hen bespeeld of gehoord, verreweg overtreft; terwijl ook de aanslag niets te wenschen overig laat.

C. TH. J. STEINMETZ.
S. W. TRIP.

P. C. NORDEN, *Meubelmaker*

in de Steentilstraat, berigt door deze, dat hij ruim gesorteerd is in alle soorten van MAHONIE- en EIKENHOUTEN MEUBELEN, diverse soorten MAHONIE- en WORTELHOUTEN BEKLEEDE STOELEN met Springveren, CANAPÉ'S, echte SPIEGELS; alles tot verminderde prijzen.

Dezelve OVERTREKT OUDE STOELEN a ƒ 1 — 40 per Stoel.

☞ Dezelve Verkoopt **BRABANDSCHE STOELEN**, à ƒ **13** het Dozijn.

VERMIST,

sedert Zaturdag-namiddag, circa één uur: een zwartbont **ENGELSCH HONDJE**, van de kleinste soort. — Op de terug bezorging aan het BUREAU dezer COURANT wordt eene HOOGE BELOONING toegezegd.

*** Er wordt GEVRAAGD, tegen den 1sten November aanstaande: **600 GULDENS** op eene EERSTE HYPOTHEEK. Nader onderrigt bij den DRUKKER DEZER.

Te Groningen, bij C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker.